

Učiteljem še letos za 20.000 tolarjev večje plače

Ministrica za šolstvo dr. Lucija Čok, predsednik Sviza Tine Ponikvar in sekretar Vira Bojan Hribar so ta torek podpisali spremembe in dopolnitve kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja ter dogovor o usklajevanju plač v javnem sektorju. Ministrica Čokova je ob tem dejanju povedala, da bodo zaposleni v šolstvu in vzgoji s tem dobili nove možnosti, da se pri plačah približajo primerljivim poklicem. Vlada je s tem izpolnila obljubo, da bo koordinirala nadaljnje usklajevanje plač v javnem sektorju in pripravila paket zakonov, ki bo to omogočil. Po besedah Tineta Ponikvarja so v Svizu z doseženim zadovoljni, saj so se tako izognili zaostrenim razmeram ob koncu šolskega leta, ki niso v interesu sindikata. Potreben pa bo še kakšen korak za popolno odpravo razmer, ki so posledica sprememb v letu 1993. Zadovoljstvo s podpisom obeh listin je izrazil tudi Bojan Hribar. Posebej je poudaril, da bo potrebno izboljšati tudi razmerja med plačami znotraj vzgoje in šolstva.

Samostojni sindikat ljubljanske univerze teh dveh listin ni podpisal, ker po neuradnih in-

formacijah ni dosegel svojih ciljev za izboljšanje plač administracije.

Bruto plače učiteljev naj bi se novembra in decembra letos povečale za kakšnih 20.000

tolarjev. Za sindikate pa povečanje plač ni bil glavni cilj, veliko bolj so si in si še bodo prizadevali za odpravljanje razlik med plačami v javnem sektorju.

F. K.

Bo problem odmora za malico odpravljen?

Kot nam je povedal Dušan Semolič, so predstavniki ministrstva za delo na pogajanjih ta ponedeljek napovedali, da bodo zaradi zapletov verjetno umaknili amandma k predlogu zakona o delovnih razmerjih, ki definira delovni čas. V njem piše, da je delovni čas vsako obdobje, v katerem delavec dela ali je na razpolago delodajalcu in opravlja svoje aktivnosti in dolžnosti. Če bo ta amandma črtan, bo odpadel tudi amandma, ki predvideva črtanje 30-minutnega odmora za malico iz delovnega časa.

Predstavniki sindikatov so zahtevali večjo zaščito starejših delavcev pred odpuščanjem. Predlog zakona zaenkrat določa, da smejo delodajalci delavce, starejše od 55 let, razporejati k nočnemu in nadurnemu delu le z njihovim soglasjem. Sindikati predlagajo

določbo, po kateri delodajalci delavcev in delavk, starejših od 53 let, ne bodo smeli odpuščati iz poslovnih razlogov ali iz osebnih razlogov zaradi pomanjkanja delovne zmožnosti.

Predstavniki ministrstva niso nasprotovali predlogu sindikatov, da se norme o prerazporejanju delovnega časa zaostrijo tako, da delodajalci te možnosti ne bodo mogli več zlorabljati. Zavračali niso niti predloga, da bi regres za letni dopust znašal najmanj 60 odstotkov povprečne plače v naši državi.

Povsem odprto je vprašanje dodatka za skupno delovno dobo. Sindikati predlagajo po 0,5 odstotka za vsako leto dela, delodajalci pa želijo to urediti v kolektivnih pogodbah. Poleg tega bi delodajalci radi upoštevali le delovno dobo pri zadnjem delodajalcu.

Bartol ne bo popustil

Sandi Bartol nam je po neformalnem pogovoru z nekaterimi delodajalci to sredo povedal, da doživlja nove pritiske. Hkrati pa mu trgovke in trgovci pošiljajo izraze podpore in zahtevajo, naj vztraja pri zahtevah za omejevanje nedeljskega obratovalnega časa prodajaln.

Prav zaradi tega želi vsem sporočiti, da bo pri politiki Sindikata delavcev trgovine Slovenije vztrajal. "Nihče naj ne pričakuje, da bom sindikat preusmeril k organizaciji izletov, ozimnice in zabav," je poudaril.

Več o Sindikatu delavcev trgovine Slovenije na straneh 4 in 5

Konferenca o socialnem dialogu v državah kandidatkah

Sindikati se soočajo s slabo organiziranimi delodajalci

Evropska konfederacija sindikatov je skupaj z Zvezo industrijskih in delodajalskih konfederacij Evrope (UNICE) ter Evropskim centrom podjetij splošnega gospodarskega pomena (CEEP) in ob sodelovanju Evropske komisije v Bratislavi organizirala konferenco o socialnem dialogu v državah kandidatkah za vstop v Evropsko unijo. Cilj konference je bil okrepiti socialni dialog in kolektivno pogajanje v teh državah. Podlaga za razpravo so bile študije o razvitosti socialnega dialoga, ki jih je na zahtevo EKS, UNICE in CEEP pripravila neodvisna skupina strokovnjakov pod vodstvom Franciszka Drausa.

Razprava je potekala o tehle tematskih sklopih: stanje na področju tripartitnega socialnega dialoga, kolektivno pogajanje in dvostranski socialni dialog ter vključenost socialnih partnerjev v priprave držav kandidatkih za članstvo v EU. Konferenca se je zaključila z okroglo mizo o perspektivah socialnega dialoga v državah kandidatkah.

V razpravah je bilo poudarjeno, da je socialni dialog eden izmed koebenhavskih kriterijev, po katerih ocenjujejo države kandidatke, je pa tudi sestavni del *acquisa*, predvsem njegovega socialnega dela. Nekateri so menili, da se socialni dialog v državah kandidatkah razvija z "zamudo", vzrok naj bi bil v tem, da se dobro organizirani sindikati soočajo s slabo organiziranimi delodajalskimi organizacijami. Delodajalci v državah kandidatkah se docela še ne zavedajo svoje vloge in odgovornosti v socialnem partnerstvu, pogosto ne razumejo pobud nasprotni strani za dialog in jih nočejo sprejemati.

Razpravljavci so se dotaknili tudi dileme, ali je socialni dialog bolj razvit in kvalitetnejši, če so zanj vzpostavljeni zakonski temelji, ali ne. Slikovito je odgovoril predsednik konfederacije sindikatov Slovaške Republike, edine od kandidatkih, ki ima zakonsko urejen tripartitni socialni dialog: Igralci so lahko dobri poznavalci nogometnih pravil, vendar pa to še ne pomeni, da tudi dober igrajo nogomet.

Milan Utroša je opozoril na problem enakopravnosti socialnih partnerjev v Sloveniji. Dejal je, da reprezentativnost sindikatov podeljuje ministrstvo za delo na podlagi zakona, ki vsebuje zelo ohlapna meri-

la. Rezultat tega je, da je podeljena reprezentativnost v Sloveniji skoraj vsaki sindikalni organizaciji, ne glede na njeno dejansko moč. Na drugi strani pa vlada dovoljuje, da se imajo za najbolj reprezentativne tiste delodajalske organizacije, ki imajo po zakonu obvezno članstvo ali pa jih je, kot piše v študiji, ustanovila Gospodarska zbornica Slovenije. Utroševa razprava je povzročila burno reakcijo sekretarja Združenja delodajalcev Slovenije **Vitka Roša**. Ta je Utroši že v odmo-

Med več kot 200 udeleženci konference so bili tudi predstavniki Zveze svobodnih sindikatov Slovenije Milan Utroša, Branko Mišič, Cvetka Gliha, Katarina Lavrin Marenče in Pavle Vrhovec.

ru dokazoval, da se moti in da združenje delodajalcev ni nekakšna "by-pass" organizacija gospodarske zbornice in da so Združenje delodajalcev Slovenije prostovoljno ustanovile njene članice. To je ponovil še v popoldanskem delu razprave, ko je tudi dejal, da se bosta Gospodarska zbornica Slovenije in Obrtna zbornica Slovenije še letos umaknili iz socialnega dialoga.

Branko Mišič, eden od uvodničarjev pri temi Kolektivno pogajanje in dvostranski socialni dialog, je med drugim opozoril na sedanje stanje v javnem sektorju v Sloveniji, kjer se je uveljavila kombinacija kolektivnih pogodb dejavnosti, kolektivnih pogodb poklicev in zakonskih predpisov. To je pripeljalo do velike anarhije, nesprejemljivih razlik in nepreglednosti politike plač v tem sektorju.

Poudaril je tudi, da v ZSSS nismo zadovoljni z zakonskimi določili, po katerih kolektivne pogodbe s sindikati sklepa poleg Združenja delodajalcev Slovenije tudi Gospodarska zbornica Slovenije, ki je formirana in prejema članarino na podlagi zakonskih določil. Prav to je po mnenju ZSSS, je dejal Mišič, ena glavnih ovir za uspešen razvoj socialnega dialoga. Gospodarska zbornica Slovenije namreč tudi ob stavki prav nič ne izgubi, saj nastopa z močjo avtoritete in ne z močjo argumenta in socialnega partnerstva.

Kar zadeva vključenost socialnih partnerjev v proces širitve EU je stanje nekoliko boljše, kot je bilo pred dvema letoma ugotovljeno na podobni konferenci v Varšavi. V posameznih kandidatkah pa sindikati in delodajalci še niso vključeni v delo delovnih in pogajalskih skupin. Predstavniki finskih sindikatov je kot zanimivo izkušnjo navedel, da so bili finski sindikati tesno vključeni v pripravljani proces vstopanja v EU. Vse delovne skupine in komisije so po vstopu v EU ohranili in v njih se redno odvija socialni dialog. Predstavniki sindikatov Malte pa je povedal, da jim vlada sofinancira

vse sestanke in druge dogodke, ki se tičejo priprav na vstopanje v EU.

Generalni sekretar Evropske konfederacije sindikatov **Emilio Gabaglio** je v zaključkih poudaril, da socialni dialog ni vprašanje izbire, ampak del evropske zakonodaje. Zanj je nesprejemljivo, da se vlade in delodajalske organizacije v nekaterih državah kandidatkah obnašajo do socialnega dialoga tako, kot da lahko izberejo le tisto, kar jim ustreza, kar jim ne, pa preslišijo. Poudaril je odgovornost socialnih partnerjev v državah kandidatkah za razvoj socialnega dialoga in apeliral na Evropsko komisijo, naj še naprej pozorno opazuje razvoj socialnega dialoga kot sestavnega dela evropske zakonodaje.

Pavle Vrhovec

Sekretar Sindikata obrtnih delavcev Slovenije Martin Muršič je na seji ekonomsko-socialnega sveta prejšnji teden obrazložil probleme, ki jih ima ta sindikat pri sistemu dualnega izobraževanja (izobraževanja vajencev). Delodajalci za njegove predloge, torej predloge enega od enakopravnih socialnih partnerjev znotraj sistema izobraževanja, niso pokazali pravega razumevanja. Po seji smo Muršiča prosili, naj probleme pojasni še za naše bralce.

Sindikat sodeluje s svojimi predstavniki v komisijah, ki opravljajo vmesne preizkuse praktične usposobljenosti vajencev v drugem letniku šolanja. Sodeluje tudi pri zaključnih izpitih vajencev. V dualnem sistemu, ki je bil uveden leta 1997, se vajenci izobražujejo za 24 poklicev (avtokleparje, avtomehanike, mesarje, zidarje, cvetličarje, mizarje, kuharje, natarjarje, tapetnike, frizerje, krovce, šivilje ...). Sindikat sodeluje tudi v strokovnem odboru za poklicno izobraževanje in strokovnem odboru za nomenklaturu poklicev pri Centru za poklicno izobraževanje. Svojim članom izpitnih komisij oziroma njihovim delodajalcem je sindikat dolžan za čas odsotnosti refundirati bruto plačo in povrniti tudi potne stroške in dnevnice. Sindikat nadzira tudi položaj vajencev. V pogovorih z vajenci ugotavlja, ali delodajalci (praviloma so to obrtniki) spoštujejo učne pogodbe (izplačujejo predvidene nagrade, spoštujejo delovni čas, ne zahteva-

Problemi socialnega partnerstva pri izobraževanju vajencev

Sindikat obrtnih delavcev pričakuje državno pomoč

Čprav je povabilo mladim na spletnih straneh Obrtne zbornice Slovenije dokaj privlačno, je življenje vajencev precej drugačno.

jo nadurnega dela, organizirajo varno in zdravo delo). Po ugotovitvah sindikata je v praksi pogosto drugače. Dogaja se, da vajenci ne morejo izkoristiti pravice do počitnic takrat kot drugi šolajoči se. Sindikat za te naloge ne prejema nobenih prihodkov. Tudi članarine ne prejema, saj vajenci niso člani sindikata. Kot pravi Muršič, strokovne šole pazijo le, da se razpisana učna mesta zapolnijo, da je učni kader dovolj zaposlen in da pride denar iz proračuna. So tudi delodajalci, ki namesto da bi skrbeli, da se vajenci med praktičnim usposabljanjem čim bolje usposobijo za opravljanje poklica, razmišljajo, kako bi jih med vajensko dobo mimo čim bolj izkoristili za opravila izven učnega programa. O vsem tem se je s predstavniki šol in delodajalcev težko pogovarjati, pravi Muršič. Smisel dualnega sistema pa je v tem, da bi tisti, ki se v njem izobražujejo, po končanem šolanju imeli zagotovljeno zaposlitev. Dualni sistem bi morali tudi organi, kot je socialno-ekonomski svet, temeljito prevetriti. Muršič tudi meni, da je izobraževanje vajencev še preveč podobno tistemu na splošnih šolah. Od vajencev se po njegovem mnenju zahteva preveč splošnih znanj, zato nekaterim žal ne uspe priti do poklica, čeravno bi morali uspeti vsi, ki so uspešno zaključili osnovno šolo in so spoštovali obveznosti iz učne pogodbe in pravila, ki jih zahteva šola.

Sindikat obrtnih delavcev je lani za naloge pri izobraževanju vajencev porabil 7,260 milijona tolarjev. Ker denarja za te namene nima, se je lansko leto obrnil na ministrstvo za delo, ki je zahtevek ocenilo za upravičenega in ga posredovalo ministrstvu za šolstvo. Ker se je vladi iztekel mandat, je zadeva tam obtičala. Sindikat se je januarja letos z zadevo obrnil tudi na ministrstvo za gospodarstvo (kamor sedaj spada drobno gospodarstvo), ki pa še do danes ni utegnilo odgovoriti.

Na seji ekonomsko-socialnega sveta, kjer je Muršič vse to povedal, je Samo Hribar, predstavnik delodajalcev iz Gospodarske zbornice Slovenije, nasprotoval temu, da bi sindikat za naloge na tem področju prejemal denar iz proračuna. To je po Muršičevem mnenju dokaj čudna logika, saj ti isti delodajalci v mnogičem prav tako kot sindikat upravičeno pričakujejo, da jim bo država pomagala in da bodo pri tem imeli sindikalno podporo in razumevanje. Delodajalci se tudi nemalokrat pritožujejo, da je zanimanje za vajenstvo premajhno. Kako naj bo večje, pravi Muršič, če skoraj vsak dan ponavljajo zahtevo za znižanje že tako nizkih pravic svojim delavcem. Ekonomsko-socialni svet je kljub temu ministrstvo za šolstvo pozval, naj se o zahtevi sindikata za sofinanciranje stroškov pri dualnem sistemu čim prej izreče.

Slovenski sindikati so na dostojni institucionalni ravni

V Sloveniji še ni resnično neodvisnih delodajalskih organizacij, zaradi česar imajo sindikati resnične strateške preglavice. V socialnem partnerstvu prevladuje dialog med sindikati in gospodarskima zbornicama. Združenje delodajalcev je bilo ustanovljeno na pobudo gospodarske zbornice in v političnem pogledu ni povsem neodvisno.

Obvezno članstvo podjetij v gospodarski zbornici je povezano z obveznostjo sklepanja kolektivnih pogodb, ki niso sklenjene svobodno.

V Sloveniji ni zakona ali drugega predpisa, ki bi urejal reprezentativnost delodajalskih organizacij. Združenje delodajalcev obrti, ki se je hotelo uveljaviti kot povsem neodvisna organizacija, ni uspelo vzpostaviti pravih institucij na nacionalni ravni. Tako je ostalo bolj regionalni ravni in je bolj klub podjetnikov kot delodajalska organizacija.

Vpliv sindikatov na gospodarsko in socialno politiko je bil sprva omejen. Sindikati so se ukvarjali bolj z notranjimi problemi in tekmovali za članstvo. Težave so imeli tudi

pri usklajevanju stališč v ekonomsko-socialnem svetu. Že nekaj časa pa sindikati dobro sodelujejo in so tudi bolj odločni pri političnih dejanjih. Kljub apatiji delavcev so slovenski sindikati na povsem dostojni institucionalni ravni.

Zdi se, da vlada nima jasnih predstav o institucionalni in politični opredelitvi tristranskega socialnega dialoga. Vlada v preteklosti tudi ni vedno spoštovala tristranskih dogovorov. Je pa danes bolj odprta za predloge socialnih partnerjev in je ekonomsko-socialnemu svetu pripravljena priznati zakonski položaj.

Čprav sindikati zahtevajo, da se obe zbornici umakneta iz socialnega dialoga, zbornici ne kažeta pripravljenosti odpovedati se centralnemu položaju v sistemu socialnega dialoga in delovnih razmerij. Zdi se, da združenje delodajalcev pričakuje, da bo v prihodnje delovalo samostojneje, vendar si ne upa preveč kritizirati prevlade zbornic v delodajalskem sistemu.

(Poudarki iz mednarodne študije o socialnem dialogu v Sloveniji)

Mister Foks

Iz časov, ko sem začel hoditi v osnovno šolo, mi je ostala v spominu zgodba, ki naj bi meni in sošolcem dokazovala, kako grd je kapitalizem. To je bilo seveda potrebno, saj smo takrat začeli graditi socializem. Dogajala se je v Ameriki in nastopali so štirje nadobudni kapitalisti. Prvi je bil mister Foks, ki je najprej imel majhno delavnico, v kateri so izdelovali klobuke. Ker so bili klobuki dobri, je z lahkoto prodal vse. Iz majhne delavnice je kmalu zrastle majhna tovarna, ki se je hitro širila. Ker je bil mister svetel zgled, so se za klobuke odločili še trije mistri (njihova imena sem pozabil). Kar naenkrat so pokrival za glavo naredili toliko, da jih niso mogli več prodati. Proizvodnjo so zato začeli zmanjševati in jo čez nekaj časa povsem ustavili. Nekaj let kasneje je bilo mogoče videti le propadajoče tovarniške zgradbe. Moto zgodbe je seveda bilo, da kapitalistična konkurenca ne uničuje le kapitalistov, ampak škoduje tudi delavcem. Delavci, ki so ostali brez mezd, so seveda odšli s trebuchom za kruhom in opustelo je tudi prej prijetno in cvetoče mesto.

Pred dvema letoma sem imel intervju s šefom našega največjega trgovskega podjetja, odgovornega za kadrovske področje. Ker so bile takrat v modi non stop odprte trgovine (vsak dan 24 ur), sem ga med drugim vprašal, ali je takšna trgovina, kot so jo odprli ob Tržaški cesti v Ljubljani, rentabilna. Odgovoril je, da se za takšno trgovino niso odločili zaradi ekonomskih razlogov, ampak zato, ker si kot največji to lahko privoščijo. Ker sem mu intervju poslal v avtorizacijo, je ta odgovor seveda gladko izpustil. Moda non stop odprtih trgovin je zaradi ekonomskih in socialnih vzrokov k sreči kmalu minila, čeprav so delavci plačali kar precejšnjo ceno.

Kakor koli obračamo, naš "najboljši sosed", ki ima ob nedeljah edini odprte svoje nakupovalne centre, pobira ekstra dohodek. Z njim lahko zaposlenim celo plača toliko, kot sedaj določa kolektivna pogodba. Raje kot da bi zaposlenim plačeval ustrezne dodatke, najema študente. To verjetno ne velja za vse centre, zanesljivo pa drži za največji center ob Celovski cesti v Ljubljani.

Šef Leclercovega hipermarketa v Ljubljani je prejšnji teden na tiskovni konferenci povedal, da podaljšanje odpiralnega časa na nedeljo ni nova storitev, saj se v tem primeru promet ne poveča za eno sedmino, ampak se s šestih dni porazdeli na sedem. O nedeljskem delu se podjetje mora uskladiti tudi z zaposlenimi in njihovim sindikatom. Pri tem mora tehtati zlasti posledice na socialnem področju. V Dnevniku smo 22. marca lahko prebrali izjavo Jožeta Mermala, generalnega direktorja BTC, da nakupovanje ob nedeljah ne sme imeti prednosti pred skrbjo za čuvanje in ohranjanje zdrave družine in družbe ter da ne smemo imeti pred očmi vedno in povsod le kratkoročnega ekonomskega interesa.

Če za iztočnico vzamemo to, da se zaslužek trgovcev, če imajo prodajalne odprte tudi ob nedeljah, ne poveča za sedmino, je povsem jasno, da lahko do reda glede nedeljskega dela pridemo na dva načina. Prvi je krut in podoben zgodbi iz prvobitne faze kapitalizma – proste in brezobzirne konkurence. Ko bodo ob nedeljah trgovine odprli vsi trgovci, se to ne bo splačalo nobenemu. Če se jim ne bo splačalo, bodo ob nedeljah imeli vsi zaprto. Ceno bodo v tem primeru plačali zlasti delavci. Statistični podatki namreč dokazujejo, da podaljševanje odpiralnega časa prodajaln ne povzroča povečanja števila zaposlenih, ki morajo za isti denar delati več in dlje. Koliko bo družinskih travm, koliko zakonov bo šlo narazen, koliko otrok bo brez matere tudi ob vikendih, vse to bi oblast moralo vsaj malo skrbeti.

In če bi oblast to res zaskrbelo, bi verjetno sprejela zakon in z njim odpiralni čas ob nedeljah omejila na trgovinice, kjer si človek lahko kupi sveže žemlje, mleko, časopise in druge malenkosti. Če bi to naredila, bi ljudem prihranila veliko gorja, ki ga povzroča logika liberalnega kapitalizma. Mislim, da je že čas, da ministrici, ki nas prepričuje, da sta odpiralni in delovni čas dve povsem ločeni zadevi, njen šef reče, naj neha trositi neumnosti, ki so si jih izmislili drugi, da bi opravičili svoje ravnanje.

(Ob nedeljah ne nakupujem)

Sindikata delavcev trgovine Slovenije oblikoval staskovni odbor

Izvršni odbor Sindikata delavcev trgovine Slovenije je na seji 22. marca obravnaval razmere po sprejetju novega pravilnika o obratovalnem času prodajaln. Ker je izvršni odbor ocenil, da je ministrica za gospodarstvo s tem pravilnikom grobo posegla v socialnopartnerske odnose, se je preimenoval v staskovni odbor.

Ker je izvršni odbor ocenil, da je nastali spor mogoče rešiti s pogajanjem, bo začasno vzdržal vseh protestov zoper ministrstvo za gospodarstvo in delodajalce, ki zagovarjajo spremenjeni pravilnik o obratovalnem času prodajaln. Če se do 7. aprila spor ne bo začel reševati, bo staskovni odbor opredelil staskovne zahteve in začel organizirati velik protestni shod članov Sindikata delavcev trgovine Slovenije.

Posledice so že tu

Eden od večjih trgovcev je na podlagi novega pravilnika o obratovalnem času že ukrepal in v svojih trgovskih centrih ob vseh praznikih uvedel dežurni obratovalni čas, ob nedeljah bodo zaenkrat še zaprti.

Eden od delodajalcev je na odlok (ki je bil poslan Sandiju Bartolu) pripisal, da potrošniki ob nedeljah in praznikih ne potrebujejo odprtih trgovin in da tudi promet ne daje pričakovanih rezultatov. Zaradi tega podpisal zahtevo Sindikata delavcev trgovine Slovenije, da naj bo ob nedeljah dovoljeno prodajati le živilske izdelke.

Odmevi: ZSSS zahteva odstop ministrice Tee Petrin

Nekateri menijo, da morajo tudi trgovci delati ob nedeljah, kot dežurni delavci v policiji, v zdravstvu in še nekaterih poklicih. Zato, da bodo ljudje, ki se nimajo ob nedeljah kam dati, kupovali, pardon – pohajkovali po teh trgovinah in zelo malo kupili, saj je vrednost poprečne nakupovalne košarice majhna. Slišal sem tudi izjavo o tej temi na radiu, da kdor si ne more življenjskih potrebščin nabaviti med tednom, ni vreden da živi. Mogoče kruta izjava, a precej resnice je v njej. Gospod Jankovič, direktor Mercatorja, s svojo ekipo očitno ni sposoben napolniti s kupci svojih hipermarketov med ponedeljkom in soboto in si je pred časom omislil nedelje. S tem je uničil precej zasebnih trgovin, ki ne morejo več konkurirati hipermarketom ne po cenah ne po ponudbi. Zato so njegove floskule o novih delovnih mestih zavajanje neobremenjenih ljudi. Več delovnih mest je uničil kot ustvaril. Med delavci Mercatorja pa je napravil le razporeditve. Torej ne vidim novih delovnih mest. Od zahodnoevropskih držav ne poznam nobene resne države, ki bi imela ob nedeljah odprte hipermarkete. Avstrija zapre vse trgovine že v soboto zgodaj popoldne.

Lastniki trgovin ne bodo odpirali novih delovnih mest, to mi lahko verjamete. Res je, da bodo delavci delali samo 40 ur na teden. Delali pa bodo več kot sedaj, ker bodo morali delati za tiste, ki bodo med tednom morali biti odsotni. Stroški trgovca

bodo zaradi uvedbe nedelje (nedeljski dodatki za delavca, varnostna služba, čistilni servis itd.) še nekaj višji, promet pa ne bo nič večji. Le razporedil se bo s 6 dni na 7 dni. Ministrica za delo, dr. Tea Petrin, pa se ob tem sprašuje, zakaj naj bi odstopila. Zato, ker je moderna ekonomija preseгла njeno znanje. Poleg tega še nikoli ni delala v gospodarstvu in je vedno bila v vlogi molzne krave na plečih davkoplačevalcev. Zanka vse pridobitve delavcev sodobne Evrope in se vrača v čase začetnega kapitalizma. Gospod Mermal, direktor BTC, je s svojo izjavo, objavljeno tudi v Dnevniku, dokazal, da je resnično velik direktor. Upam, da si jo bosta gospod Tea Petrin in njen nekdanji študent, sedaj minister za delo, gospod Vlado Dimovski, ne samo prebrala, ampak tudi zapomnila. Mislim, da bi se po aferi z dr. Šuštarjem, kjer je pokazala svojo naivnost pri vodenju tako pomembnega ministrstva, kot je gospodarsko, morala resnično vprašati, zakaj še vztraja. Očitno ne zna preprodati niti novih računalnikov, ki ji jih je "zapustil" prejšnji minister, dr. Zagožen. V normalni državi bi jo odnesli na cesto že prvi dan s pohištvo vred, če seveda ne bi sama prej odstopila.

Našo vlado, ki nam vlada skoraj večino časa po osamosvojitvi, pa je sama hvala in nam govori o zgodbi o uspehu. Bojim pa se, da so več uspeha v tej zgodbi doživeli poredni in precej manj pridni.

Jože Bizjak

P.S. Zanimivo je, da zadnje čase vrednost delnice Mercatorja sicer pada, a vztrajno pada. Ko bodo sedaj tudi drugi veliki trgovci (Spar Slovenija, Živila, E.Leclerc in drugi) imeli odprte trgovine tudi ob nedeljah, pa bo tej delnici cena še bolj padala in nič je ne bo moglo ustaviti. Mogoče le dekreti dr. Tee Petrin.

V dveh mesecih lahko spremenimo delovni režim v prodajalnah

Že prvi delovni dan po objavi spornega pravilnika o obratovalnem času prodajaln – ministrica za gospodarstvo dr. Tea Petrin ga je objavila 16. marca – je Sindikat delavcev trgovine Slovenije organiziral izjemno odmevno tiskovno konferenco. Naša stališča so povzeli vsi časopisni in elektronski mediji. Problematika obratovalnega časa prodajaln in delovnega časa prodajalk je bila glavna politična tema ves prejšnji teden. Časopisi in drugi mediji so predstavili tudi posledice obratovalnega režima trgovin, to je položaj zaposlenih. Delo in Dnevnik sta med svojimi bralci opravila javnomnenjski anketi, ki sta potrdili našo tezo, da Slovencem nekateri delodajalci nove nakupovalne navade nekako vsiljujejo. Anketi sta pokazali, da ob nedeljah redno kupuje le 13 % potrošnikov in od teh bi se jih 57 % nedeljskemu nakupu zlahka odpovedalo.

Sindikat delavcev trgovine Slovenije je prejel ogromno pismem z izrazi podpore našim prizadevanjem. Podprli so nas tudi drugi sindikati. Ocenjujemo, da smo v slovenskem prostoru dobili vsesplošno podporo pri naših prizadevanjih za ureditev obratovalnega časa prodajaln. Prepričani smo, da nam je tudi z angažiranjem javnosti uspelo izsiliti dialog z oblast-

jo, ki je sprva do sindikatov kazala izrazito podcenjevalen odnos.

O problematiki obratovalnega časa je prejšnjo sredo razpravljal ekonomsko-socialni svet. V ponedeljek, 26. marca, pa smo se z ministrom za delo, družino in socialne zadeve dr. Vladom Dimovskim – sodelovala je tudi ministrica za gospodarstvo dr. Teo Petrin in predstavniki reprezentativnih sindikatov – pogovarjali o umiku pravilnika o obratovalnem času prodajaln. V začetku pogovora so predstavniki ministrstva za gospodarstvo kazali do sindikatov precejšnjo nestrpnost, v nadaljevanju pa je pogovor potekal v bolj v konstruktivnem ozračju. Sindikati smo ministrici dr. Tei Petrin takoj predlagali, naj sporni pravilnik umakne. Vendar je dejala, da tudi za cenno svojega odstopa tega ni in ne bo storila.

Pogovora smo se v imenu Sindikata delavcev trgovine Slovenije udeležili predsednik Franci Lavrač, podpredsednica Nevenka Knapič, sekretar Sandi Bartol in sekretar območnega odbora SDT Stane Drobnič. Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije je zastopal mag. Dušan Semolič.

Dogovorili smo se, da se bo v sedmih dneh, najkasneje do 2. aprila, sestala ekspertna interesna skupina, sestavljena iz predstavnikov sindikatov, delodajalcev in vlade. Njena naloga bo

konkretizirati kriterije in merila za določanje dežurnih prodajaln, ki naj bi veljali za celotno državo. Gre za:

- predmet oziroma asortiment prodaje v času dežurnega obratovalnega časa (to je ob nedeljah, praznikih in ponoči),
- gostoto gospodinjstev oziroma naselij, ki opravičuje organiziranje dežurne prodaje,
- preverjanje izvajanja delovnopravne zakonodaje in kolektivnih pogodb pri delodajalcu (pristojnosti reprezentativnih sindikatov).

Komisija mora najkasneje do 20. aprila pripraviti zaključno ali vmesno poročilo o rezultatih pogajanj ter z njim seznaniti reprezentativne sindikate in obe ministrstvi.

V Sindikatu delavcev trgovine Slovenije smo prepričani, da lahko spremembo delovnega režima v trgovinah dosežemo v šestdesetih dneh. Da bi bili pri tem uspešni, se bomo o tem vprašanju pogovorili tudi s sindikati Avstrije in Italije.

Za torek, 3. aprila, je sklicana seja republiškega odbora Sindikata delavcev trgovine Slovenije. Na njej bo ocenil dosedanje aktivnosti in na tej podlagi po potrebi sprejel tudi nove usmeritve in določil način njihove uveljavitve.

Sandi Bartol, sekretar

Anketa

Kako zaščititi starejše gostinske delavke in delavce

Je rešitev beneficirana delovna doba?

Med nekaj več kot 104.000 brezposelnimi delavci je tretjina starejših od 50 let, več kot polovica pa starejših od 40 let. Med brezposelnimi je več kot polovica žensk, med njimi pa je še posebej veliko starejših delavk. Ali so starejše delavke in delavci z zakoni in kolektivnimi pogodbami ustrezno zaščiteni? Ali bi veljalo starejše delavce dodatno zaščititi z novim zakonom o delovnih razmerjih? Ali delavci dovolj poznajo pravice, ki jih imajo starejši delavci? O teh in drugih vprašanjih, povezanih s pravicami in statusom starejših delavk in delavcev, smo se pogovarjali s sindikalnimi zaupniki in funkcionarji Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije (SGiT), saj so problemi starejših delavcev v tej dejavnosti še posebej pereči.

Dolfe Potočnik, Hotel Toplice Bled: Menim, da je za uveljavljene hotele in druge gostinske lokale zelo pomembno, da imajo zaposlenih tudi določeno število starejših delavcev, ki imajo veliko znanja in izkušenj. Vrhunsko usposobljeni kuharji, natakarji, recepcionerji in drugi gostinsko-turisti-

čni delavci, ki imajo veliko izkušenj in ki poznajo goste, hotelu povečujejo ugled. V takšnih hotelih se gosti tudi bolj prijetno počutijo. Starejši delavci so v gostinstvu dragoceni tudi zaradi tega, ker svoje znanje in izkušnje prenašajo na mlajše. Res pa je, da starejši delavci pri nas niso najboljše zaščiteni, zato bi veljalo to zaščito izboljšati v novem zakonu o delovnih razmerjih.

Marina Karo, Unior turizem: V našem podjetju ne opazim razlik med starejšimi in mlajšimi delavci. Zdi se mi, da to pri nas še ni takšen problem kot v tujini, kjer se delodajalci marsikdaj želijo otresti starejših delavcev. Res pa je, da je delo v naši dejavnosti naporno, zato ga veliko delavk in delavcev ne bo moglo opravljati do izpolnitve pogojev za upokojitev, saj je po novem zakonu treba delati dlje kot prej. Delo v gostinstvu in turizmu je fizično naporno, velikokrat pa ga je treba opravljati ponoči ter ob nedeljah in praznikih. Mislim, da bi bilo prav, če delavkam in delavcem priznali beneficirano staž. Upam, da bodo starejše delavke in delavci nasploh v novem zakonu o delovnih razmerjih dobili ustrezno zaščito.

Stane Konrad, Radenska:

Na opravljanje dela v gostinstvu in turizmu pomembno vpliva tudi starost delavk in delavcev. Zato bi bilo prav, da bi bili starejši delavci v tej dejavnosti ustrezno zaščiteni. Glede na druge dejavnosti se mi zdi, da je bila doslej zaščita starejših delavcev v gostinstvu in turizmu v razumnih okvirih.

Menim, da bi se ta zaščita morala še povečati. To bi bilo dobro tako za delavce kot za delodajalce in državo, saj je najslabše, če starejši delavec pade v breme države. Večji socialni transferji za brezposelne terjajo namreč višje davke, zato delodajalci nič ne pridobijo, če starejši delavci niso ustrezno zaščiteni. Kljub vsemu pa se mi zdi, da pri nas ta problem ni tako pereč kot v nekaterih razvitih državah. Res pa je, da je tudi pri nas drugačna slika v zasebnem sektorju, kjer je zaposlenih zelo malo starejših delavk in delavcev.

Iztok Brato, Hit Gorica in predsednik SGiT Slovenije:

Ker je delo v gostinstvu in turizmu naporno, bi morali starejši delavci uživati več ugodnosti. Uprave podjetij marsikdaj pozabljajo, da starejših delavcev ne morejo več obremenjevati z dežurstvi, nočnim delom in drugimi naporji, kot so jih lahko, ko so bili mlajši. Vodstva podjetij so običajno bolj pozorna do invalidnih delavcev, kar je tudi prav. Ni pa prav, da pozabljajo na ustrezno zaščito starejših. Vsekakor bo treba to vprašanje ustrezno urediti v novem zakonu o delovnih razmerjih.

Strogo nadzorovane davčne olajšave

Davčne olajšave za premije prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja je moč pridobiti le ob natančnem upoštevanju zakonskih določil

V prihodnji davčni napovedi občanov in podjetij bodo pomembno davčno olajšavo pomenile vplačane premije za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje. Ali pa tudi ne, če posamezniki in delodajalci k temu načinu pokojninskega zavarovanja ne bodo 'pristopili' v skladu s predpisanimi pravili. Zato v tem prispevku skušamo verno povzeti razlago Marjetke Grivec Husar z Davčne uprave Republike Slovenije, ko je pred dnevi na seminarju o prostovoljnem dodatnem pokojninskem zavarovanju Prve pokojninske družbe govorila o davčnih olajšavah za plačane premije tovrstnega zavarovanja.

Davčne olajšave za plačane premije določa samo zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in ne tudi zakona o dohodnini oziroma davku o dobičku pravnih oseb.

Omogočeno je znižanje davčne osnove za dohodnino, davčne osnove pri davku od dobička. Tudi premije za prostovoljno pokojninsko zavarovanje, vplačane v pokojninski sklad obrtnikov, štejejo kot davčno priznani odhodki in znižujejo davčno osnovo.

Premije se lahko plačujejo v mesečnih, polletnih ali letnih zneskih. Davčni organ bo višino premij, od katerih gre zavarovancem in delodajalcem davčna olajšava, ugotavljal na koncu leta.

Najnižja možna premija, za katero je moč uveljavljati olajšave, je 3000 tolarjev na mesec oziroma 36.000 tolarjev letno, najvišja davčno priznana pa 24 odstotkov obračunanih delodajalčevih in delojemalčevih obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zavarovanca skupaj. Ti prispevki znašajo 15,5 odstotka za delojemalca in 8,85 odstotka za delodajalca, skupaj torej 24,35 odstotka bruto plače; 24 odstotkov od tega ali 5,844 odstotka bruto plače torej lahko znaša davčno priznana premija za dodatno prostovoljno zavarovanje. Vendar je znesek premije, ki se upošteva kot davčna olajšava, kljub omenjenim 24 odstotkom, omejen še z najvišjo mesečno vsoto 30.000 oziroma 360.000 tolarjev na leto. Premije se po zakonu avtomatično usklajujejo z rastjo povprečnih plač v Sloveniji od prvega meseca, ko je znan ta podatek, dalje. Letos je bil znan žal šele februarja in zato letos veljajo za 10,6 odstotka višje premije od prvega marca letos. To določilo bo morda spremenjeno tako, da bi se povišanje premij uveljavljalo s prvim januarjem na osnovi septembrskih ali oktobrskih podatkov o rasti plač.

Pomembno je vedeti, da zavarovanec kot davčno olajšavo ne more uveljavljati zneska 30.000 tolarjev za premijo, če njegova plača ni dovolj visoka. Če na primer plača znaša mesečno 200.000 tolarjev bruto, je 5,844 odstotka od te vsote le 11.688 tolarjev in kot davčno olajšavo lahko uveljavlja samo ta znesek.

Marjetka Grivec Husar je z več primeri razložila tudi, kako bo davkarja upoštevala premije

Marjetka Grivec Husar: Vpis podjetja v register pokojninskega načrta še ne pomeni tudi avtomatično pravice do davčnih olajšav.

kot davčne olajšave. Denimo, da ima zavarovanec 2,4 milijona tolarjev letne bruto plače: od te vsote znaša prej omenjenih 5,844 odstotka za najvišjo davčno priznano letno premijo 140.256 tolarjev.

Če zavarovanec premijo plačuje sam v individualnem zavarovanju, uveljavlja kot olajšavo znesek 140.256 tolarjev. Ta znesek se v celoti odšteva od dohodninske osnove, tako kot na primer samoprispevek. Ko plačuje premijo za zavarovanca samo delodajalec v kolektivnem zavarovanju, se mu prizna davčna olajšava od tega zneska. Če plačuje višjo premijo, razlike nad tem zneskom ne more uveljavljati kot davčno olajšavo. Če delodajalec plačuje na primer 200.000 tolarjev letne premije za zavarovanca, se mu prizna kot davčna olajšava samo 140.256 tolarjev.

Če premijo plačujeta delodajalec in zavarovanec skupaj, se pri priznavanju davčne olajšave najprej upošteva premija zavarovanca, tej pa se prišteje premija, ki jo plačuje delodajalec. Če torej zavarovanec plačuje denimo 100.000 tolarjev letne premije, se mu v davčno olajšavo šteje ves znesek, delodajalcu pa le razlika do 140.256 tolarjev.

Kako davkarja izračuna olajšave, ko se plačujejo premije nad davčno priznano mejo? Denimo, da ima zavarovanec mesečno 600.000 tolarjev bruto plače ali letno 7,2 milijona tolarjev. V tem primeru 5,844 odstotkov znaša 420.768 tolarjev letne premije, kar presega limit 360.000 tolarjev davčno priznanega dela premije. Če takšno premijo plačuje zavarovanec sam ali če jo plačuje sam delodajalec, se v obeh primerih kot

pravica prizna le znesek premije do 360.000 tolarjev.

Ko pa premijo skupaj plačujeta zavarovanec in delodajalec, ima pri upoštevanju davčne olajšave prednost zavarovanec in se delodajalcu prizna kot davčna olajšava le morebitna razlika med premijo zavarovanca in najvišjo priznano davčno olajšavo 360.000 tolarjev. Če vsak od njiju plačuje po 200.000 tolarjev letne premije, se zavarovancu kot davčna olajšava, ki jo v celoti odšteje od osnove za izračun dohodnine, upošteva vsa plačana premija, delodajalcu pa le razlika do skupnega zneska 360.000 tolarjev, torej le 160.000 tolarjev. Delodajalcu se plačane premije, ki skupaj s plačanimi premijami zavarovanca presegajo 360.000 tolarjev, ne priznajo kot davčna olajšava niti kot davčno priznani odhodki. In ne samo to! Od premij, ki presegajo za davčno olajšavo določeni najvišji znesek, mora delodajalec za zavarovanca obračunati prispevke za socialno varnost in davek od osebnih prejemkov. Vse, kar presega zakonsko določeno najvišjo možno vsoto zavarovalnih premij, je podvrženo plačilu prispevkov in davkov. Plačati je treba torej vse prispevke za pokojninsko, zdravstveno, rodniško in za zaposlovanje.

Marjetka Grivec Husar je ob tem še posebej opozorila na zmoto ljudi, da je moč presežek premije nad davčno priznanim zneskom uveljavljati kot davčno olajšavo v okviru posebne triodstotne davčne olajšave pri dohodnini.

"To nikakor ne drži," je pabila. "Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ureja vse davčne olajšave v zvezi s prostovoljnim dodatnim pokojninskim zavarovanjem. Zakon o dohodnini teh olajšav ne pozna, tako kot zakon o pokojninskem zavarovanju ne pozna triodstotne davčne olajšave, ki jo priznava zakon o dohodnini."

Davčna olajšava se delodajalcu prizna le pod pogojem, če financira pokojninski načrt v skladu s 302. do 305. členom zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Ker je zakon v tem delu nekoliko nejasen in je povzročil med delodajalci precej razburjenja in sprožil veliko vprašanj, je ministrstvo za finance izdalo podrobnejše pojasnilo.

Prvi pogoj za uveljavitev olajšav je, da je delodajalec vključil v kolektivno zavarovanje najmanj 66 odstotkov svojih zaposlenih; drugi pogoj izvira iz 310. člena zakona o invalidskem in pokojninskem zavarovanju, ki pravi, da se v kolektivno zavarovanje vključujejo le kapitalške družbe, kar samostojni podjetnik seveda ni. Seveda se lahko poveže več manjših delodajalcev kapitalskih družb, ki skupaj tvorijo pogoje velike kapitalške družbe, kot jo opredeljuje zakon o gospodarskih družbah.

Če delodajalec ne financira pokojninskega načrta v skladu s 302. do 305. členom omenjenega zakona, ni upravičen do davčne olajšave. V tem primeru pa se zavarovancu znesek premije, ki jo delodajalec plačuje zanj, ne všteva v osnovo za dohodnino, vendar največ do davčno priznane višine premij; od celotnega zneska premij pa je treba plačati obvezne prispevke za socialno varnost, razen davka od osebnih prejemkov, ki se plača le nad davčno priznano višino premij.

In kako je z obdavčitvijo potem, ko zavarovanec že prejema pokojnino iz prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja ali prekine zavarovanje?

Znesek dodatne pokojnine se všteva v osnovo za izračun dohodnine. V primeru izplačila odkupne vrednosti zaradi rednih in izrednih pre-

PРАВNA SVETOVALKA

Lučka Böhm, svetovalka predsedstva ZSSS

Še kako se spleča delati leto ali dve dlje

Vprašanje: Delavec je bil rojen 4. 12. 1942. Na dan 31. 8. 2000 je imel 38 let 8 mesecev in 21 dni delovne dobe. Kmalu bo dopolnil 40 let delovne dobe. Zanima ga, ali je smiselno po dopolnitvi polne delovne dobe za eno do dve leti podaljšati delovno razmerje. Za to ima namreč možnost. Svoj poklic rad opravlja in je dobrega zdravja.

Odgovor: Delavec bo polno delovno dobo dopolnil 10. 12. 2001. Ker bo takrat star že 59 let, bi se lahko na isti dan starostno upokojil. Pokojnina se mu bo odmerila v kombinaciji odmere od pokojninske osnove, ki je veljala pred in po 1. 1. 2000. Za 38 let pokojninske dobe, ki jo je zbral do konca leta 1999, mu bo priznanih 81 % odmere. Za 2 leti zavarovanja po začetku pokojninske reforme pa še dodatne 3 % ali skupaj 84 %. Ker ima čisto delovno dobo, od njegove pokojnine ne bo odtegnjen odbitek zaradi upokojitve pred tako imenovano polno starostjo.

Ker ima delavec čisto delovno dobo (brez dane dobe ali dokupov pokojninske dobe za čas služenja vojaškega roka oziroma študija), se bi mu še kako izplačalo podaljšati pokojninsko dobo po 40. letu delovne dobe. Pokojninska reforma prinaša namreč novosti, kakršne doslej nismo poznali! Nekdaj je veljalo, da se mora delavec upokojiti takoj, ko izpolni pogoje za starostno pokojnino. Od leta 2000 dalje to ni več res! Delavec, ki to želi, sme svojo pokojninsko dobo podaljšati tudi po dopolnitvi polne delovne dobe. Pokojninska reforma ga za to še posebej nagraduje z izdatno povišano odmero! Za vsako leto zavarovanja po 41. letu pokojninske dobe (ki ni čista delovna doba), se po novem pridobi 1,5 % višjo odmero pokojnine. Toda tisti, ki imajo 40 let čiste delovne dobe, so za podaljšanje deležni še dodatno povišane odmere pokojnine od pokojninske osnove. Za 41 let čiste de-

lovne dobe mu bo namreč namesto 1,5 % priznano kar 3 % odmere. Za 42 let pa še dodatnih 2,6 % ali skupaj 5,6 %. Za takšno odmero je potrebno po novem delati sicer kar 3,5 leta! Povišana odmera je trajna. Pokojninska reforma pa s povišano odmero nagraduje tudi vsa naslednja morebitna leta zavarovanja. Zato je seveda podaljšanje pokojninske dobe po 40. letu čiste delovne dobe, če zdravje ne nagaja, še kako smiselno.

Zlasti zato, ker bo pokojninska reforma v naslednjih letih postopoma zniževala realno višino pokojnin. Višja odmera bo zato še kako dobrodošla. Pokojninska reforma je namreč spremenila formulo usklajevanja pokojnin in zaradi nje bodo do leta 2024 pokojnine realno vse bolj zaostajale, dokler moški ne bo za 40 let dela prejel le 72,5 % pokojninske osnove. Zaradi formule za usklajevanje pokojnin bodo pokojnine realno vse nižje. Mlajši si bodo izpad v denarnici lahko nadoknadili s sklenitvijo dodatnega prostovoljnega pokojninskega zavarovanja. Delavcem, ki so tik pred upokojitvijo, pa to praktično ne bo več mogoče. Višja odmera pokojnine bo torej še kako dobrodošla!

Odmera pokojnine za leta obveznega starostnega pokojninskega zavarovanja po dopolnitvi 40 let čiste delovne dobe:

Moški	Ženska	Odstotek odmere
41. leto	39. leto	3,0 %
42. leto	40. leto	2,6 %
43. leto	41. leto	2,2 %
44. leto	42. leto	1,8 %
45. in vsako nadaljnje leto	43. in vsako nadaljnje leto	1,5 %

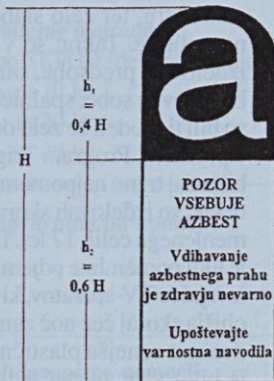
Delavec, ki je že izpolnil pogoje za pridobitev starostne pokojnine, se torej povsem prostovoljno odloča o datumu upokojitve. Če želi, se sme upokojiti na prvi možni datum. Če pa želi podaljšati svojo pokojninsko dobo, ga delodajalec ne more prisiliti, da se starostno upokoji. Edina izjema je, kadar delodajalec določa trajno presežne delavce. V tem primeru delodajalec sme na seznam trajnih presežnih delavcev dati tudi delavce, ki že izpolnjujejo pogoje za starostno pokojnino.

Še to: kdor je enkrat že izpolnil pogoje za starostno upokojitev, se sme upokojiti kadar koli. Torej se ni treba bati, da bi si s podaljšanjem delovne dobe za nekaj časa zaprl pot do takojšnje upokojitve! Nekaterim je prav ta zavest o svobodi odločanja posebej dragocena.

AZBEST UBIJA ZAHRBTNO

Označevanje izdelkov, ki vsebujejo azbest

Uredba o prepovedi in omejitvah pri proizvodnji, dajanju v promet in uporabi azbesta in azbestnih izdelkov (Uradni list RS, št. 20/13. 3. 1998) med drugim določa tudi, kako morajo biti označeni izdelki, ki vsebujejo azbest. Vsi izdelki, ki vsebujejo azbest, in njihovih embalaža mora biti označeni z nalepko, ki mora biti vsaj 5 cm visoka in vsaj 2,5 cm široka. Zgornji del nalepke predstavlja črka a bele barve na črni podlagi. V spodnjem delu nalepke pa mora biti jasno in čitljivo standardno besedilo v beli ali črni barvi na rdeči podlagi: "Pozor, vsebuje azbest - Vdihavanje azbestnega prahu je zdravju nevarno - Upoštevajte varnostna navodila". Pri neposrednem tiskanju zadostuje kontrastiranje z barvo podlage. Nalepka mora biti na vsaki najmanjši enoti dobe in na vsaki komponenti azbestnega izdelka. Označitev se lahko izvede z nalepko, z neposrednim tiskom na embalažo in

s privezane ploščico, ki je zanesljivo pritrjena na embalažo. Če so izdelki premajhni, je na nevarnost azbestnega izdelka potrebno opozoriti s pomočjo prospekta.

Potrebno je tudi navodilo za nadaljnjo obdelavo azbestnih izdelkov:

- Delajte po možnosti na prostem ali ob dobrem prezračevanju.

- Uporabljajte po možnosti ročna orodja in orodja z nizkimi hitrostmi, ki imajo odsesovalno napravo za prah (pri visokih hitrostih je ta obvezna).

- Azbestni izdelek, če je le mogoče, navlažite pred žaganjem in vrtnanjem.

- Navlažite prah in ga shranite v primerno posodo ter varno odstranite.

Lučka Böhm

Vir: Mednarodni posvet o zmanjšanju posledic izpostavljenosti azbestu, Nova Gorica, 9. novembra 2000

nehanj zavarovanja (redno prenehanje je, ko zavarovanec pridobi pravice iz tega naslova, izredno pa prekinitve pogodbe in izstop iz zavarovanja ali ob zavarovančevi smrti) mora izvajalec pokojninskega načrta od odkupne vrednosti obračunati in plačati davek od osebnih prejemkov v višini 25 odstotkov. Odkupna vrednost in plačani davek sta osnova po zakonu o dediščini in darilih, torej ponovno obdavčena tudi po zakonu o davkih občanov.

Davčne olajšave je po pokojninskem načrtu mogoče pridobiti le, če ta izpolnjuje zakonska določila in je vpisan v register pokojninskih načrtov, ki ga vodi pristojni davčni organ.

Poudariti je treba, da sama odločba o vpisu načrta v register še ne pomeni avtomatično davčne olajšave. Delodajalci, ki financirajo pokojninski načrt, morajo izpolnjevati pogoje, ki smo

jih omenjali v tekstu, če želijo pridobiti davčno olajšavo, in davčni organ bo vsako leto posebej ugotavljal, ali jih v resnici izpolnjujejo.

Pravica do davčne olajšave se pridobi s trenutkom vpisa delodajalca v zavarovanje. Torej delodajalci, ki so pristopili k pokojninskemu načrtu kasneje, kot je bil ta vpisan v register, pridobijo davčne olajšave od datuma svojega pristopa k pokojninskemu načrtu.

"Problematično je prvo leto vstopa v zavarovanje," je dejala Marjetka Grivar Husar. "Premija se plačuje za naprej in davčne olajšave veljajo za plačane premije v letu za leto, za katero se uveljavljajo. Delodajalci, ki bodo pristopili k pokojninskemu načrtu denimo aprila letos in bodo plačali letoletno premijo, bodo deležni davčnih olajšav šele od datuma registracije naprej in ne tudi za prve štiri mesece leta."

Za konec še enkrat o dvomih, ki mučijo samostojne podjetnike, ki ne vedo, ali bodo ali ne deležni davčnih olajšav pri vključitvi v pokojninski načrt denimo kake pokojninske družbe. Četudi bi samostojni podjetnik zaposloval 500 delavcev, mu davčni organ ob vključitvi v pokojninsko družbo ne bi priznal davčnih olajšav za premije, ki bi jih vplačal za svoje delavce, niti delavcem za njihove vplačane premije. Samostojni podjetnik pač ne izpolnjuje pogojev, ki jih terja drugi odstavek 310. člena zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki pravi, da v pokojninske načrte lahko financirajo le kapitalne družbe. Samostojni podjetniki lahko zaenkrat računajo na davčne olajšave le pri vključitvi v sklad obrtnikov.

B. R.

Sami gospodarji svoje usode

Petdeset delavcev Alplesa kupilo večinski delež podjetja, v katerem so zaposleni, ker ne zaupajo več menedžerjem od drugod

Jure Dolenc, predsednik sindikata in sveta delavcev v Alplesu, industriji pohištva v Železnikih, ne skriva zadovoljstva nad nedavno odločitvijo Slovenske razvojne družbe, da svoj 69-odstotni lastniški delež v Alplesu proda zaposlenim v tej tovarni.

“Zaposleni smo s tem dobili zadoščenje za krivico, ki se nam je zgodila leta 1992 ob prehodu podjetja v Razvojni sklad Slovenije, predhodnika Srda,” nam je dejal. “Sklad je takrat pridobil 20 odstotkov večji lastniški delež, kot bi bilo pravično. Zato je bilo onemogočeno notranje lastninjenje, s katerim bi zaposleni lahko pridobili večinski delež. Zadoščenje pa smo dobili tudi za ves trud, ki smo ga v minulih desetih letih vložili v uspešno reševanje podjetja.”

Z razpletom privatizacije Alplesa so zadovoljni vsi v podjetju, verjetno pa tudi v Srdu, saj s prodajo niso le iztržili lepe kupnine, pač pa je podjetje prešlo v roke lastnikom, ki zagotavljajo dolgoročni obstanek in razvoj te za občino Železniki zelo pomembne gospodarske družbe.

Alples namreč ne daje kruha samo svojim 350 delavcem, pač pa še vsaj 70 delavcem, zaposlenim pri kooperantih, in 60 sestavljalcem pohištva po vsej Sloveniji. Alples nudi tudi prihodnost vsaj 40 štipendistom, zelo močno pa je podjetje vpeto v krajevno družbeno življenje.

“Alples nam pomeni veliko več kot le kapital in iz njega izhajajoči dobiček,” nam je dejal Franc Zupan, direktor Alplesa. “Zato ni prav nič nenavadno, da smo se zaposleni v njem tako zelo zavzeli, da bi ga dobili v svojo last. Imamo tudi precej grenko izkušnjo z vodstvom, ki je prišlo ‘od zunaj’. Pred letom in pol smo zato ustanovili družbo z omejeno odgovornostjo Klasika z namenom, da od Srda odkupimo naše podjetje. Žal zaradi zakonske omejitve na največ 50 družbenikov vseh delavcev Alplesa, ki so želeli biti zraven, nismo mogli povabiti med ustanovitelje Klasike. Bomo pa ministrstvo za gospodarstvo prosili za dovoljenje, da povečamo število družbenikov.”

Alples je bil leta 1991 v hudi

Franc Zupanc: Alples nam domačinom pomeni veliko več kot le kapital in iz njega izhajajoči dobiček. Zato smo se ga v minulih letih zelo trudili izveličati iz težav in zato smo se tudi odločili, da vzamemo vajeti v svoje roke.

krizi, ki je bila posledica njegove predimenzioniranosti in 80-odstotne usmerjenosti na jugoslovanski trg, ter zelo slabe razvojne politike. Takrat so v podjetju izdelovali predsobe, otroške sobe, dnevne sobe, spalnice, vendar so bili ti modeli že zelo dolgo časa v prometu. Program Triglav, ki je bil tedaj tržno najpomembnejši izdelek, so izdelovali skoraj nespremenjenega celih 17 let. Izgubil pa je tudi pomembne odjemalce, proizvajalce TV-aparatur, ki so lesena ohišja skoraj čez noč zamenjali za dvakrat cenejša plastična. Alples je bil goden za stečaj.

“Vendar smo storili vse, da ga ne bi doletela ta usoda. V pomoč so nam bile subvencije države, prešli smo tudi v last takratnega Sklada za razvoj. Tistikrat nismo še mogli misliti na povezavo s kakšnim strateškim partnerjem.

Družbo Alples smo preoblikovali v holding s sedmimi hčerinskimi družbami, začeli smo intenzivno iskati kupce v tujini. Kljub temu je nastajala iz leta v leto izguba. Vmes smo imeli še veliko smolo z vodstvom, ki nam ga je preskrbel Sklad za razvoj,” je povedal Franc Zupanc, ki je takrat postal direktor hčerinske družbe Alples lesni program.

“K sreči je tovarna Alples lesni program dobro poslovala, ta-

ko da nas omenjena uprava holdinga ni mogla spodrezati. Od leta 1995 je naša tovarna poslovala z dobičkom in je edina preživela tovarna nekdanjega Alplesa: tovarna Alples pohištvo, Alples žaga, Alples strojogradnja, Alples inženiring in druge hčerinske družbe holdinga so vse po vrsti propadle. Ko je šel v stečaj Alples pohištvo, največja firma holdinga, se je takratno ministrstvo za gospodarske dejavnosti zelo poglobilo v problem Alplesa in tudi pomagalo.”

Po letu 1997, po stečaju večine takratnega Alplesa in po dogovoru z ministrom za gospodarske dejavnosti Metodom Dragonjo za moralno in finančno podporo, so se začeli pogovarjati, kako bi Alples združili v celoto in ga postavili na noge. S stečajnim upraviteljem so se dogovorili za nadaljevanje proizvodnje, vendar ni tenege proizvodnega programa

Jure Dolenc: Sklad za razvoj, pri katerem je Alples leta 1992 pristal zaradi hudih motenj v poslovanju, je pridobil za kakih 20 odstotkov večji delež delnic, kot bi bilo pravično. Potem nam je poslal še zelo slabe menedžerje, ki so podjetje potopili.

tovarne pohištva niso obdržali. V tovarni pohištva je bilo treba vse narediti na novo. Stroje, ki so bili stari od 25 do 30 let, so v naslednjih letih zamenjali, tehnologijo naravnali na tradicionalno izdelavo ploskovnega pohištva, ki je v preteklosti Alplesu prinesla ime, in iz leta v leto usposabljali več

in več proizvodnih zmogljivosti. Tovarna zdaj po zmogljivosti dosega tako glede proizvodnje kot števila zaposlenih, kakih 80 odstotkov zmogljivosti tik pred stečajem.

“S tem je Alples ponovno zaključena celota, saj smo tudi strojogradnji, ki je ravno tako bila v stečaju, omogočili ponovno delo. Deluje samostojno pod imenom Alples Trie, vendar v okviru celovite Alplesove poslovne politike in strategije. Poslujejo pozitivno. Če zaokrožim zgodbo, za ograjo Alplesa je zdaj tisto, kar bi moralo dolgoročno obstati in se razvijati,” nam je razložil direktor Alplesa.

“Odkod družbi Klasika potrebna sredstva za nakup Alplesa?”

“Osnova za prodajo je bila cenitev podjetja po dinamični vrednosti, izklicna cena pa je bila celo višja od cenitve, saj je Srd menil, da bi lahko iztržil več od ocene v cenitvi. Mi smo ponudili toliko, kolikor je bilo potrebno, da smo firmo pridobili v prvem krogu. Ni se nam zdelo primerno računati na to, da bi morda firma v prvem krogu ne bila prodana in bi v drugem krogu morda iztržili nižjo ceno. Že tako nam je priprava na prodajo vzela dva meseca časa, in če bi se vse skupaj še vlečlo, bi začeli izgubljati na trgu.

O naši nameri smo se s Srdom pogovarjali že skoraj dve leti, vendar so se menjale ta čas tako uprava Srda kot vlade, pa kupčije ni bilo mogoče napraviti. Pod zdajšnjim vodstvom Srda pa stvari tečejo gladko.

In še o virih sredstev: mi že dve leti hranimo denar; odvajamo od osebnih dohodkov, prihranili smo tudi dve trinajsti plači.”

“Toda prihranki še zdaleč niso mogli zadoščati za nakup podjetja!”

“Naši deleži so zgolj garancija družbenikov, da bomo ta načrt izpeljali. Pripravili smo poslovni načrt, ga preverili pri dveh finančnih institucijah ter predstavili bankam. V njem smo predvideli poslovanje in razvoj v naslednjih petih letih in po sodobnih metodah obdelali strategijo razvoja. Naš razvojno poslovni načrt je po-

Brane Bertonec: Dvesto devetdeset od tristo petdesetih zaposlenih je podprlo zamisel o odkupu podjetja, sto dvajset bi jih dalo delež od plače in trinajsto plačo za ta namen, osemdeset pa jih je bilo pripravljenih seči tudi globlje v žep, da bi zbrali potrebni kapital.

vsod žel odobravanje, tudi pri bankah, ki so pripravljene sodelovati in nam dati dolgoročno posojilo."

"V poslovni strategiji ste se odločili za prodajo na trge nekdanje Jugoslavije?"

"Seveda. Mi zelo dobro prodajamo na Madžarsko, Slovaško, Češko, Hrvaško in tu nas jemljejo kot enakovredne partnerje. Zdaj pa se vprašajte, koliko slovenskih blagovnih znamk se je uveljavilo na trgu Evropske unije?"

Hočemo pa zadržati 25-odstotni delež prodaje naših izdelkov v Sloveniji še v prihodnje, prav toliko pa naj bi prodajali v bivši Jugoslaviji. V načrtu imamo tudi prodajo 35 odstotkov izdelkov na trge držav članic OECD, to so zahodni trgi, pa Tajvan, Japonska, Izrael, kamor že prodajamo, ter seveda ZDA, ki je naš zelo pomemben kupec.

Vsekakor pa se želimo razviti do take mere, da bi bili v verjetnih prihodnjih povezovanjih z evropskimi partnerji dovolj močni za čim bolj enakovreden partnerski odnos. Drugače dobre prihodnosti nimamo. Moramo postati evropsko primerljiva firma, kar se organizacije podjetja, raziskav trga in servisa tiče.

Jure Dolenc je predsednik sindikata in sveta delavcev v Alplesu.

"Javnost ste v imenu sindikata obvestili o nameri delavcev, da odkupijo podjetje. Zakaj?"

"Zdelo se nam je pravično, da Srd glede na to, kako je prišel do

večinskega dela lastništva nad Alplesom, o čemer sem že govoril, krivico, ki se je delavcem takrat zgodila, zdaj popravi in svoj lastniški delež proda zaposlenim oziroma njihovi firmi Klasika. Delavci pa smo se za nakup odločili iz več razlogov, predvsem pa zato, ker smo v preteklih letih sami občutili, kaj se zgodi s firmami, ki jih vodijo 'tuji' menedžerji. Naše izkušnje so bile, kot veste, zelo slabe."

"Firma je zdaj vaša last ..."

"Saj je bil že čas, da ne trepetamo več za delovna mesta in prihodnost. No, zdaj smo na svojem, odvisni samo od sebe in odgovorni sami sebi. To je dobro, saj delati in poslovati znamo, to smo v minulih petih letih dokazali.

Brane Bertonec, 'finančnik' Alplesu, je tudi direktor družbe Klasika.

"Kakšne načrte ima Klasika kot večinski lastnik z Alplesom?"

"Klasika bo vsaj še nekaj časa večinski lastnik družbe Alples. Kako bo v prihodnosti, je težko reči. Zamisli je več. Lahko bo prišlo do spojitve Klasike in Alplesu, je pa vse odvisno od rezultatov poslovanja. So pa cilji Klasike, glede na to, da so njeni ustanovitelji zaposleni v Alplesu, enaki ciljem uprave Alplesu.

Koliko ste plačali za Alples?"

To je poslovna skrivnost, no ni ravno skrivnost, vendar o tem ne bi govoril. Smo pa po mnenju Srda ponudili boljše pogoje kot Novoles. In tu ni šlo le za kupnino, pač pa tudi za naložbe, zaposlovanje v prihodnje itd. V bistvu pa smo ponudili toliko, kolikor je bila izhodiščna cena. Mislimo, da je šlo za pošteno kupnino, da nam sicer ni bilo nič podarjenega, preplačali pa tudi nismo. Vendar smo zaradi ponudbe Novolesa morali seči globlje v žep, kot smo sprva računali

Klasiko želite razširiti med več zaposlenih?"

Med zaposlenimi smo izvedli anketo, kaj menijo o odkupu Alplesu, in 290 delavcev je odgovorilo pritrdilno. No, na vprašanje, koliko jih je pripravljenih dati kaj denarja za odkup, je število zainteresiranih padlo na 120. Na vprašanje, kdo bi bil pripravljen dati več kot le delež od plače in trinajsto plačo, pa je pritrdilno odgovorilo 80 ljudi. Zdaj skušamo izpolniti obljubo 30 delavcem, da jim bomo omogočili postati družbeniki Klasike, ko to niso mogli postati zaradi zakonskih omejitev.

B. R.

Sindikalna lista

April 2001

Gospodarske dejavnosti
(temelj je SKP
za gospodarstvo)
SIT

Javni sektor*
(nekdanje
negospodarstvo)
SIT

Prvi del

1. Dnevnice

– cela dnevnic	(nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	4.156,00
– polovična dnevnic	(nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	2.077,00
– znižana dnevnic	(od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.447,00

2. Kilometrini	(od 2. 11. 2000 dalje)	52,80	52,80
	(od 14. 11. 2000 dalje)	49,86	49,86
	(od 23. 1. 2001 dalje)	51,24	51,24
	(od 6. 2. 2001 dalje)	51,90	51,90
	(od 20. 2. 2001 dalje)	52,83	52,83
	(od 5. 3. 2001 dalje)	52,26	52,26
	(od 20. 3. 2001 dalje)	51,72	51,72

3. Ločeno življenje*	84.435,00	60.671,00
----------------------	-----------	-----------

4. **Prenočišče** – povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec

5. Regres za prehrano (od 1. 1. 2001)		
– po SKPGD (na delovni dan)	602,00	602,00

Drugi del

1. Jubilejne nagrade

– po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
– za 10 let	60.518,00	51.005,00
– za 20 let	90.777,00	76.507,00
– za 30 let	121.036,00	102.009,00

2. Odpravnina ob upokojitvi	422.176,00	621.936,00
	oziroma dve plači delavca, če je to zanj ugodneje	oziroma tri plače delavca, če je to zanj ugodneje

3. Solidarnostne pomoči*			
	– po SKPD – ob smrti delavca	126.652,00	102.009,00
	– ob smrti v ožji družini	63.326,00	–

4. Minimalna plača (od 1. 1. 2001)	84.418,00	84.418,00
------------------------------------	-----------	-----------

5. Zajamčena plača (od 1. 1. 2001)	44.367,00	44.367,00
------------------------------------	-----------	-----------

6. Regres za letni dopust

– najmanj	107.712,00	117.298,00
– ali največ	145.118,00	
	(70 % povprečne slovenske plače)	

* 1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97).

2. V javnem sektorju se uporablja zakon, za jubilejne nagrade in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.

Pogovor s predsednikom Sindikata KŽI v Perutnini Ptuj Marjanom Vindišem

Sodelovanje med upravo in sindikati pogoj uspešnosti podjetja in dobrega položaja delavcev

Perutnina Ptuj je skupaj s starodavnim gradom in kurenti že kar nekakšen simbol mesta in njegove okolice. O podjetju in aktivnostih sindikata v njem smo se pogovarjali s predsednikom Sindikata delavcev kmetijstva in živilske industrije Slovenije (KŽI) v Perutnini Marjanom Vindišem. Iz njegovih besed izhaja, da gre delavcem v tem podjetju boljše kot številnim drugim, vendar ima sindikat kljub temu veliko dela.

“Perutnina Ptuj zagotavlja delavcem varna in perspektivna delovna mesta, saj uspešno posluje,” pravi Vindiš.

Po podatkih, ki jih je prejšnji teden na tiskovni konferenci razgrnil predsednik uprave dr. Roman Glaser, so lani v Perutnini obseg poslovanja povečali za sedem odstotkov in ustvarili 14,3 milijarde tolarjev celotnega prihodka in 508 milijonov tolarjev čistega dobička, kar je za devet odstotkov več kot leta 1999. Če k temu prištevajo še zaslužek sestrskih podjetij v Zagrebu in Banja luki, pa je prihodkov za okoli 16,3 milijarde tolarjev.

Perutnini združniki so lani vzredili 32 tisoč ton piščancev oziroma kar šest odstotkov več kot leto poprej. Opazno sta se povečala tudi izvoz in prodaja na domačem trgu.

Perutnina je lani tudi veliko investirala. Med drugim je kupila drugo največjo perutninsko firmo na Hrvaškem Pipo Čakovec in s tem še dodatno okrepila svoj položaj na hrvaškem trgu.

V letošnjem letu nameravajo v Perutnini odpreti povsem prenovljeno perutninsko klavnico, stekla pa bo tudi naložba v novo predelavo mesnih izdelkov. Veliko pozornosti nameravajo posvetiti tudi dodatnemu izobraževanju domala vseh zaposlenih.

Davek nujne modernizacije in racionalizacije

Včasih je bilo v Perutnini zaposlenih več kot 1500 delavcev. Ali je bilo podjetje prisiljeno v minulih letih odpustiti trajno presežne delavce? “Število zaposlenih pri nas se je v zadnjem desetletju zmanjšalo za manj kot tretjino. Zdaj daje Perutnina delo in kruh okoli 1160 delavcem, poleg tega pa daje delo še številnim delavcem v drugih krajih, kjer ima svoje poslovne enote ali kapitalske deleže v drugih podjetjih,” pojasnjuje Vindiš. Vendar pa so v Perutnini, kolikor je bilo to v njihovi moči, trajno presežne delavce vedno reševali z mehкими metodami, zato je bilo na zavod za zaposlovanje napotenih le malo delavcev.

Ko so se iz podjetja izločale posamezne dejavnosti (denimo varnostna služba, obrat družbene prehrane in podobno), je sindikalistom v Perutnini uspelo delavce, ki so bili prezaposleni v druga podjetja, tako zaščititi, da bi se lahko v primeru, če bi moral novi delodajalec v stečaj, vrnil v Perutnino. “Po izločitvi tiskarne leta 1999 nam prezaposlenih delavcev ni uspelo dovolj zaščititi. Seveda pa je sindikat vedno bil in je pravočasno seznanjen s programom reševanja trajno presežnih delavcev.”

“V zadnjem obdobju so se iz Perutnine izločile farme, ki so jih skupaj z delavci prevzeli naši

Marjan Vindiš: Pred kratkim smo pripravili razširjeno sejo konference KŽI v Perutnini, na kateri smo pretresli pogajanja za panožno kolektivno pogodbo, spremembe delovnopravne zakonodaje, spremembe načina usklajevanja plač, dodatno pokojninsko zavarovanje in še nekatere teme, ki ne smejo mimo naših članov.

zaposleni. Nekako do leta 2000 je trajalo programsko čiščenje podjetja tako, da je v Perutnini ostal samo njen vitalni del. Od takrat naprej pa prihaja do presežkov delovne sile zaradi velikih vlaganj v nove tehnologije in modernizacijo proizvodnje. Večji del presežnih delavcev iz tega naslova je bil razporejen na druga delovna mesta ali v invalidsko podjetje. Noben delavec, ki je bil kot presežni delavec prerazporejen na drugo delovno mesto ali prezaposlen k drugemu delodajalcu, se doslej ni pritožil na sindikatu, da bi bilo kaj narobe oziroma da bi pri tem kršili njegove pravice.”

“Res pa je, da se proizvodnja v Perutnini iz leta v leto povečuje, zato v sindikatih upamo, da bo lahko podjetje čez čas ponovno zaposlilo odpuščene delavce,” pravi Vindiš. “Ali bo do tega prišlo ter kdaj in kako, je danes težko reči. Sicer pa je Perutnini kljub modernizaciji proizvodnje in izločanju pomožnih dejavnosti v primerjavi z mnogimi drugimi podjetji v regiji in državi uspelo ohraniti veliko produktivnih delovnih mest.”

Plače nad kolektivno pogodbo

Pogoji dela so na različnih delovnih mestih različni, vendar pa je delo zdaj, ko so v Perutnini ostale samo vitalne dejavnosti, povsod zahtevno. Poleg tega morajo zaposleni ustrezati

zdravstvenim pogojem ter upoštevati stroge sanitarne pogoje. Uvajanje novih tehnologij in organizacije dela terja tudi specifična znanja, zato se morajo domala vsi zaposleni nenehno dodatno izobraževati in usposabljanje.

In kako so delavci plačani za svoje zahtevno delo? “Plače so nad ravnijo, določeno s kolektivno pogodbo. Uprava trdi, da so od 20 do 30 odstotkov nad kolektivno pogodbo, medtem ko v sindikatih menimo, da odstotek preseganja ni tako visok. Zato bo uprava pripravila podrobnejši prikaz plač, iz katerega bo razvidno tudi, koliko so plače višje zaradi težjih pogojev dela – ro-pota, vlage, mraza in podobno. Eno pa je gotovo, plače so nad kolektivno pogodbo!” pojasnjuje Vindiš. “Delavci plače prejmemo redno, in to v dveh delih: prvega v mesecu dobimo akontacijo v višini dobre tretjine plače, do 15. v mesecu pa prejmemo še drugi del plače.”

Kakor pravi Vindiš, se sindikat in uprava v Perutnini o plačah tudi redno pogovarjata in pogajata o možnostih za njihovo povečanje. “Zdaj že dvakrat – januarja lani in letos – nismo upoštevali eskalacije. Po navedbah uprave to ni bilo mogoče zaradi podražitve strateških surovin (soje in koruze) ter zaradi velikih vložkov v posodobitev proizvodnje.”

“Lani smo dobili regres v treh delih, vendar najvišjo možno vsoto. Pogajanja o izplačilu letošnjega regresa pa bodo stekla v teh dneh.”

“Regresa za malico podjetje ne izplačuje, ker imamo malico na voljo v podjetju. Pripravlja jo podjetje Eurest, vsak dan pa lahko delavci izbiramo med petimi meniji. Z malicami smo v glavnem zadovoljni, če pride do kakšnih problemov, pa jih rešujemo preko komisije za malice,” pravi Vindiš. “Podjetje delavcem redno vrača tudi prevozne stroške.”

Po Vindiševih besedah delavci prejmemo tudi stimulatívni del plače v bonih. Višina je odvisna od rezultatov poslovanja. Poleg tega dobijo vsi delavci velikonočni paket in božični paket podjetja, poleg tega pa si sindikat prizadeva tudi za božičnico. Običajno sindikalistom to tudi uspe, vsaj v manjših zneskih.”

“Vsako jesen podjetje pripravi tudi srečanje zaposlenih ob dnevu perutninarjev. Zaposleni pa se zberemo tudi ob koncu leta. Stroške za družabno srečanje si delita podjetje in sindikat. Obdaritve otrok ob novem letu, kakor to poznajo v nekaterih drugih kolektivnih, pri nas še nimamo. Sindikati pa nameravamo začeti pogajanja o tem, da bi podjetje otrokom omogočilo ogled gledališke predstave, po kateri bi jih obdaril dedek Mraz.”

Podjetje delavcem omogoča tudi rekreacijo, saj plačuje najemnino v športni dvorani in na kegljišču, razmišljajo pa tudi o tem, da bi delavcem omogočili kopanje v Ptujskih toplicah.

Uprava podjetja daje delavcem na predlog sindikata tudi solidarnostne pomoči. V skladu z akti podjetja so do solidarnostne pomoči upravičeni delavci, ki so na bolniškem dopustu več kot šest mesecev; ki jih je prizadela elementarna nesreča; ki jih je prizadel požar in podobno. Ob smrti ožjega družinskega člana podjetje naroči venec in delavcu tudi finančno pomaga.

Perutnina ima tudi svoje počitniške zmo-glji-

Seja republiškega odbora STUPIS

V podjetjih se je treba dogovoriti o kolektivnem dodatnem pokojninskem zavarovanju

Vodstvo Sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije Slovenije (Stupis) je konec prejšnjega tedna v Fiesi organiziralo dvodnevno sejo republiškega odbora. Člani so najprej izvolili novega člana izvršnega odbora, in sicer Petra Timošenska iz Merinke Maribor. Obravnavali so tudi finančno poslovanje republiškega odbora in sprejeli sklepe o financiranju v letošnjem letu.

Novosti s področja materialnega in finančnega poslovanja je udeležencem predstavil Vlado Štrekelj iz Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije. Njegova pojasnila so bila zelo konkretna in jih bodo lahko sindikalni funkcionarji uporabili pri opravljanju svojega dela.

Z velikim zanimanjem so udeleženci seje prisluhnili Dušanu Semoliču, predsedniku ZSSS, ki jih je obvestil, da bo na prvi prihodnji seji ekonomsko-socialnega sveta na dnevnem redu tudi problematika tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije. Udeležence seje je podrobno seznanil s potekom pogajanj o predlogu zakona o delovnih razmerjih. Zelo nazorno je obrazložil, kaj vse v predlogu zakona o delovnih razmer-

jih ni skladno s pričakovanji ZSSS in tudi z dosedanjim potekom pogajanj. Poudaril je tudi, da je pomembno, da aktivno spremljamo potek pogajanj o predlogu novega zakona o delovnih razmerjih in se pripravljamo na aktivnosti, ki jih bomo morali izvesti, če naša pričakovanja in zahteve ne bodo upoštevana pri sprejemanju novega zakona.

Predsednik ZSSS je predstavil tudi potek pogajanj o novi plačni politiki in novem socialnem sporazumu. Osrednji vprašanji sta način usklajevanja plač in višina letošnjega regresa za letni dopust. O obojem je treba čim prej podpisati tudi aneks, ker dogovor velja le do konca junija letos.

Med pomembne naloge je Semolič uvrstil ureditev financiranja v ZSSS, pri katerem imajo najpomembnejšo vlogo ustanovitelji ZSSS – to so sindikati dejavnosti. Ti bi morali čim prej odkrito in jasno povedati, kakšno Zvezo in mrežo območnih organizacij potrebujejo, in se dogovoriti o financiranju, ki bo zagotavljalo nemoteno delovanje.

Drugi dan je republiški odbor Stupisa obravnaval kolektivno dodatno pokojninsko zavarovanje. Novi zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki velja že več kot leto dni, zaostrejuje pogoje upokojevanja. Nove rešitve bodo vplivale zlasti na mlajšo in srednjo generacijo. Ker bodo odslej pokojnine iz obveznega pokojninskega zavarovanja vse nižje, bomo morali za varnejšo starost dodatno plačevati iz svojega žepa. Najprimernejša za zaposlitev luknje, ki bo nastala zaradi zniževanja odmere pokojnine, so prostovoljna pokojninska zavarovanja. Pri tem pa lahko aktivno sodelujemo tudi sindikati, saj se zavarovanci v kolektivno dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje vključijo le preko delodajalca. Tukaj pa sindikat podjetja lahko odigra pomembno vlogo.

Zaradi tega so predstavniki Prve pokojninske družbe, Zavarovalne družbe Adriatic in Zavarovalne hiše Slovenica članom republiškega odbora predstavili možne rešitve ureditve dodatnega prostovoljnega zavarovanja.

Justi Arnuš

vosti v dveh krajih na morju, v toplicah in v gorah. Za letovanje v njih je med delavci vedno veliko interesa.

“Podjetje veliko sredstev namenja tudi za izobraževanje in usposabljanje delavcev. Če se delavec dodatno šola v interesu podjetja, mu šolnino plača podjetje. Poleg tega Perutnina delavcem nudi brezplačne jezikovne tečaje, računalniško usposabljanje ter različne druge tečaje, seminarje in učne delavnice,” pojasnjuje Vindiš. “Skratka, delavci Perutnine uživajo mnogo bonitet, ki so prav tako kot plače predmet pogajanj med sindikati in upravo. Nekateri delavci mislijo, da so bonitete nekaj, kar jim tako in tako pripada, in da si je treba izboriti samo še večje plače. Dejansko pa se moramo pogajati o plačah in bonitetah vzporedno. Zaradi bonitet seveda ne smemo izgubljati pri plačah, ki nam delavcem zagotavljajo socialno varnost. Hkrati pa tudi zaradi pretiranega pritiska na povečanje plač, ki so nad kolektivno pogodbo, ne smemo izgubljati bonitet.”

Redni pogovori in pogajanja med sindikatom in vodstvom podjetja

Kako deluje sindikat v podjetju? “Največ pozornosti seveda posvečamo prizadevanjem za čim boljši položaj delavcev,” pravi Vindiš. V Perutnini deluje tudi svet delavcev, ki so ga ravnokar na novo konstituirali, saj je staremu potekel mandat. Delavci imajo svoje predstavnike tudi v nadzornem svetu. Kakor pravi Vindiš, pa bo informiranje med vsemi omenjenimi dejavniki treba še izboljšati.

“Sindikat je organiziran po proizvodnih centrih, ki jih imamo v Perutnini sedem. V teh centrih delujejo izvršni odbori Sindikata KŽI, na ravni podjetja pa je konferenca, ki jo sestavljajo predsedniki izvršnih odborov ter funkcionarji konference.”

“Vodstvo sindikata se vsak mesec ali mesec in pol sestane z upravo podjetja. Glede na dnevni red sestanka se uro do dve pred sejo sestanemo sindikalisti sami, kjer se dogovorimo za naše pogajalske cilje. Na pogovoru nas vodstvo podjetja seznanja z rezultati poslovanja in drugimi aktualnimi informacijami, sindikalisti pa upravo opozorimo na probleme in odprta vprašanja.”

Kako poteka informiranje o delu sindikata? “V glavnem prenos informacij poteka prek izvršnih odborov v proizvodnih centrih. Člani si lahko preberejo tudi zapisnik s sej konference, ki jih obesimo na oglasne deske. Občasno objavljamo informacije tudi v tovarniškem glasilu, ki izide samo štirikrat letno. Zagotovo bomo morali pretok informacij še izboljšati in najti tudi kakšno novo obliko,” pojasnjuje Vindiš.

Konferenca KŽI v Perutnini ima tudi letni program aktivnosti. Skladno z njim so pred kratkim sklicali razširjeno sejo konference, na kateri so sodelovali tudi sindikalni funkcionarji Srečko Čater, Jovo Labanac in Boris Frajnkovič ter član uprave Dimče Stojčevski. “Na seji smo pretresli dosedanja pogajanja za panožno kolektivno pogodbo, spremembe delovnopravne zakonodaje, spremembe na-

čina usklajevanja plač, dodatno pokojninsko zavarovanje in še nekatere širše teme. Takšno razširjeno sejo konference, ki smo jo posvetili širšim vprašanjem, smo organizirali prvič, odziv med člani pa je bil zelo dober. Zato bomo vsako leto organizirali takšno sejo, saj morajo biti člani seznanjeni tudi s širšimi družbenimi reformami in spremembami v zakonodaji.”

Kaj sindikat še nudi članom? “Veliko,” pravi Vindiš. “Preko območne organizacije članom zagotavljamo pravno pomoč. Vsakemu, ki meni, da ima težave, svetujemo, kako naj jih reši. Pri reševanju problemov na željo članov sodelujemo in posredujemo tudi sindikalni funkcionarji.”

“Sindikat je včasih organiziral tudi različne nakupovalne akcije, vendar pa so se posamezni delavci ob tem preveč žzakreditirali”, zato smo to opustili. Še vedno pa organiziramo izlete. Na ravni območne organizacije imamo tudi sklad, ki bo ob pomoči Delavske hranilnice delavcem zagotavljal kredite. Svoje delo želimo še izboljšati. Med drugim smo upravi že predlagali nekaj rešitev za izboljšanje pogojev za sindikalno delo v podjetju.”

Tomaž Kšela

SLOVENIJA V EVROPSKI UNIJI

Vse kar mora vedeti Slovenec – jutrišnji državljan EU

Ali ima Evropska unija skupno obrambno politiko?

Odgovor: Na srečanju Evropskega sveta v Helsinkih je bilo decembra 1999 dogovorjeno, da bodo do leta 2003 vzpostavljene skupne vojaške enote Evropske unije, ki bodo imele 50.000 vojakov. Namenjene bodo za hitro posredovanje na kriznih področjih v Evropi (na primer na območju nekdanje Jugoslavije). V sistem odločanja o skupni varnosti in obrambni politiki je vključeno posebno načelo “konstruktivne vzdržanosti”. To posameznim državam članicam Evropske unije omogoča, da ne sodelujejo pri skupnih akcijah, če tega ne želijo, hkrati pa ne ovirajo drugih pri izpeljavi nalog.

Vir: publikacija Urada vlade za informiranje

Kaj se dogaja v podjetjih na lokaciji Tama

Stavka v podjetju Bismark

Vodstvo SKEI – Sindikata družbe Tam je konec minulega tedna pripravilo tiskovno konferenco o stavki v podjetju Bismark, ki je v tuji lasti. Domala vseh 116 zaposlenih v tem podjetju, ki so se odločili za stavko, je zadnjo plačo, za december, prejelo 15. januarja.

Predsednik SKEI v Tamu **Draško Gajzer** je dejal, da enotedenska stavka v podjetju Bismark ni dala rezultatov in da bo sindikat podjetja zato prisiljen zaostri oblike sindikalnega boja. Predsednik SKEI v Bismarku **Franc Pišek** pa je povedal, da delavci na čelu s sindikalisti teden dni o stavki niso želeli javno govoriti, saj so želeli težave rešiti za tovarniško ograjo. O kršenju pravic delavcev do plače je sindikat obvestil tudi inšpektorja za delo.

Predstavniki SKEI v Tamu so spregovorili tudi o drugih problemih, s katerimi se srečujejo delavci v podjetjih na lokaciji Tama. Teh podjetij naj bi bilo okoli 57, v njih pa je po nekaterih ocenah zaposlenih 2000 delavcev. Samo v 13 večjih podjetjih, v katerih ima svoje podružnice SKEI, je okoli 1500 delavcev, od katerih jih je okoli 1200 članov SKEI.

V podjetju MPP Inženiring, kjer je pred kratkim prišlo do prisilne poravnave, so po Gajzerjevih besedah razmere danes še slabše, kot so bile prej. Delavci so veliko storili za prisilno poravnavo, ki je brez njihovega soglasja ne bi bilo, zato so zdaj še toliko bolj razočarani. Nepremičnine, strojno opremo in delavce podjetja naj bi prevzel Unior iz Zreč, kar je Gajzer ocenil kot pozitivno. Za slabe razmere v podjetju je po Gajzerjevih besedah krivo predvsem vodstvo, ki ni dovolj odgovorno.

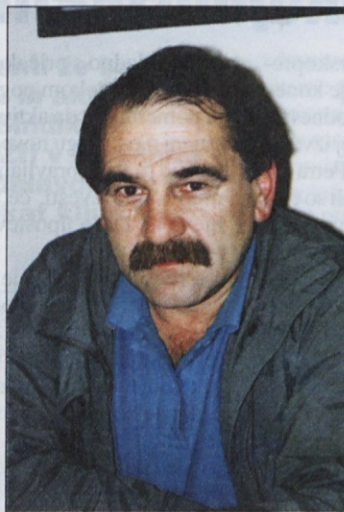
Sindikat ni ovadil dveh vodilnih v MPP Tehnološka oprema

MPP Tehnološka oprema sodi po Gajzerjevih besedah med boljša podjetja na lokaciji Tama, saj je lani poslovalo z dobičkom. Razpis za prodajo podjetja je že objavljen, kupci pa zanj kažejo interes. Gajzer je nato odločno zavrnil podtikanja, češ da sta sindikat podjetja in svet delavcev kriminalistom ovdela dva vodilna delavca v tem podjetju. Kakor je dejal Gajzer, je sindikat na nepravilnosti pri vodenju MPP Tehnološke opreme že lani opozoril lastnika podjetja, to je Slo-

vensko razvojno družbo. Na vprašanje, kako komentira izjavo članice uprave Slovenske razvojne družbe Majde Šantl, da bo ta družba ostro ukrepala proti tistim, ki so podali ovadbo, češ da so s tem želeli okrniti ugled podjetja pred prodajo, je Gajzer odgovoril, da je ne želi komentirati. Če bodo komurkoli dokazali, da ni spoštoval pravnega reda, bo moral za to odgovarjati, pa naj bo menedžer ali delavec.

Podjetje MPP Karoserije, ki je v postopku prisilne poravnave, ima težave zaradi starih obveznosti, ki si jih prizadeva sanirati novo vodstvo. Za prisilno poravnavo ne kaže slabo. Ali bo uspešna ali ne, pa se bo pokazalo na naroku, ki je razpisan za 20. april. Rešitev za podjetje bi bila povezava s strateškim partnerjem.

V podjetju Prosecurity, ki je lani menjalo lastnika, so sklenili socialni sporazum. Razmere v podjetju so se sicer izboljšale, vendar še vedno ni vse tako, kot bi v sindikatu želeli. Čeprav socialni sporazum velja le še do konca marca, podjetje še nima nove sistematizacije in nove kolektivne pogodbe. Še večje težave so imeli delavci v podjetju MPP Poslovne storitve, ki je že v stečajnem postopku. SKEI bo za svoje člane prijavil terjatve do stečajne mase.

Franc Pišek: Delavci v podjetju Bismark smo nazadnje prejeli decembrsko plačo, in to 15. januarja.

Positivni premiki

Zelo pozitivno je Gajzer ocenil kapitalsko povezovanje MPP Livarne in MPP Gonil s koprskim Cimosom, saj so v obeh podjetjih opazni pozitivni premiki tako pri posodabljanju tehnologije kot pri fizičnem obsegu proizvodnje. SKEI na odgovorne v vladi samo apelira, naj čim prej tudi formalno pravno uredijo vse, kar je nujno za kapitalsko povezavo, ki se v praksi že uresničuje.

Ko je govoril o povezovanju podjetij MPP Vozila in MPP Razvoj v novo Tovarno vozil Maribor, je Gajzer dejal, da vse ne teče tako, kot je bilo načrtovano, vendar pa sindikalisti verjamejo za gotovilo Slovenske razvojne družbe in vodstva podjetja MPP

Na tiskovni konferenci je vodstvo SKEI v Tamu javnost seznanilo z razmerami v posameznih podjetjih.

Člani SKEI v Tamu lahko obnovijo postopek za odmero višine denarnega nadomestila

Člani SKEI, ki so delo v Tamu izgubili po juniju 1995 (stečajni postopek je stekel poleti 1996), lahko na zavodu za zaposlovanje obnovijo postopek za odmero višine denarnega nadomestila za čas brezposelnosti. Delavcem so na zavodu za zaposlovanje ob nastopu brezposelnosti izračunali denarno nadomestilo za čas brezposelnosti na osnovi potrđila o višini povprečnih plač. Ker so bivši tamovci lani prejeli poplačilo svojih terjatev iz stečajne mase Tama v stečaju, se jim je s tem avtomatično dvignila višina plače, na podlagi katere je bilo izračunano denarno nadomestilo. V obnovljenem postopku bodo bivši delavci Tama lahko uveljavili pravico do višjega denarnega nadomestila, ki jim ga bo moral zavod za zaposlovanje izplačati za nazaj. Postopek za odmero višine denarnega nadomestila bodo lahko obnovili samo delavci Tama, ki so člani SKEI. Ta sindikat je namreč v stečajnem postopku zastopal 4010 bivših delavcev Tama. Ko je lani stečajni upravitelj delavcem poplačal terjatve, je SKEI v 30 dneh po poplačilu terjatev za vse, ki jih je zastopal, na zavodu za zaposlovanje zavaroval zakonski rok za obnovo postopka za odmero višine denarnega nadomestila, ki ga je mogoče uveljavljati za pet let nazaj. Obnovitev postopka bodo lahko zahtevali tudi tisti bivši tamovci, ki so v zakonitem roku tridesetih dni sami zavarovali svoje terjatve.

T. K.

Družba za financiranje in upravljanje podjetij ter so zato v zvezi z novo tovarno TVM še optimisti.

Gajzer je kritično spregovoril tudi o pogojih za delo SKEI Sindikata družbe Tam, ki je dal vlogo za najem oziroma odkup prostorov, v katerih deluje, vendar sledi od Slovenske razvojne družbe še ni prejel odgovora. Po Gajzerjevih besedah gre za dokaj čudne postopke SRD-a, ki prodaja premoženje nekdanjega Tama po štirikrat višji ceni, kot ga je sama kupila. SKEI v Tamu je želel sodelovati v konzorciju kupcev, vendar mu je bilo to onemogočeno. Zdjaj pa mora plačevati, kakor je opozoril Gajzer, izsiljevalsko najemino.

T. K.

Konferenca območne organizacije ZSSS Domžale

Največ problemov je pri obračunu plač

Člani konference so na seji prejšnji petek ugodno ocenili poročilo o delu v preteklem letu. Predsedstvo ZSSS so pozvali, naj čim prej sprejme pravilnik o financiranju in odpravi probleme, ki sedaj še posebej tarejo organe ZSSS in območne organizacije. Podprli so tudi prizadevanja Sindikata delavcev trgovine Slovenije proti pravilniku o obratovalnem času prodajaln, ki odpravlja vse omejitve za odpiranje trgovin ob nedeljah.

Iz ustnega poročila sekretarke območne organizacije ZSSS Domžale Justi Arnuš povzemamo le poudarke: Območna organizacija je v minulem letu skrbela zlasti za uresničevanje pravic delavcev, kot so zapisane v kolektivnih pogodbah in zakonih. Še največ pomanjkljivosti je bilo pri obračunu plač, saj v 50 organizacijah, kjer so pregledali obračunske liste, niso našli nobenega brez vsaj manjših napak. Pri pomanjkljivostih posebej izstopajo majhni novi zasebniki. Do nepravilnosti in napak prihaja tudi zaradi premajhne usposobljenosti sindikalistov, ki v podjetju niso kos delodajalcem. Precej je tudi takšnih, ki o problemih in nepravilnostih ne obveščajo območne organizacije. Medsebojno informiranje od spodaj navzgor je še zelo nerazvito.

Lani je pri odvetnici območne organizacije iskalo pomoč skoraj 2000 članov. Daleč največ primerov je bilo zaradi obračuna plač, precej pa tudi zaradi različnih socialnih pravic. Za pravno pomoč je območna organizacija porabila 1,2 milijona tolarjev.

Območna organizacija je lani organizirala več oblik usposabljanja, ki pa se jih nekateri žal niso udeležili. Še slabše pa je to, da domžalski sindikalisti ne sodelujejo na seminarjih, ki jih organizira ZSSS. Sveti delavcev so ustanovljeni v 13 družbah, vendar ne delajo dobro, saj nekateri še niso dojeli, kaj je njihovo temeljno poslanstvo. Lani delavci niso stavkali v nobenem domžalskem podjetju, bilo pa je nekaj izsiljenih krajših zborov.

Območna organizacija omogoča članom letovanje po ugodnih pogodbah. Lani je v njenih objektih letovalo 330 oseb. Skrbeli so tudi za kulturne prireditve, organizirali praznovanje 1. maja, sodelovali na športnih igrah.

Prihodki od članarine se zmanjšujejo, vendar so poslovno leto končali s presežkom. Če se trendi ne bo-

lah sprejeli še občinski odlok. V njegovem podjetju so tako uprava kot delavci proti temu, da bi imeli odprto tudi ob nedeljah. Sindikat delavcev trgovine je lani dosegel za zaposlene pravo rešitev in z njo so bili zadovoljni. Novega pravilnika, kot ga je uveljavila ministrica Petrinova, ljudje ne razumejo. Prepričani so, da si mora sindikat še naprej prizadevati, da ta pravilnik ne bo obveljal. Enako so menili tudi drugi razpravljavci. Še posebej so opozorili na male trgovine, kjer de-

Justi Arnuš je opozorila na več problemov, še posebej na pomanjkljivo obveščanje navzgor.

Člani konference so podprli prizadevanja Sindikata delavcev trgovine Slovenije glede obratovalnega časa prodajaln.

do obrnili, bodo kmalu v rdečih številkah. Negativno gibanje je posledica stagnacije števila članstva in delitvenih ključev, ki jih uporabljajo sindikati dejavnosti. Tako je svoj delež zmanjšal Stupis, čeprav imajo njegovi člani največ problemov, s katerimi se ukvarja odvetnica območne organizacije. Prihaja tudi do nepravilnosti in nespoštovanja dogovorjenih pravilnikov. Povrh se v nekaterih podjetjih porajajo konkurenčni sindikati.

„Čeprav sem nezadovoljna s temi zadevami, imejte vse skupaj za spodbudo, da bomo letos še boljši, pogumnejši, bolj enotni,“ je zaključila Arnuševa.

Po razpravi je konferenca sklenila predsedstvu ZSSS predlagati, naj čim prej uredi financiranje. Območne organizacije so bile prednost ZSSS pred konkurenčnimi sindikati in se jim ne kaže odpovedati. Sindikati dejavnosti, ki so pristojni za odločanje o financiranju, pa naj upoštevajo tudi solidarnost med sindikati.

Ciril Sešek iz trgovske družbe Vele je povedal, da so bili v sindikatu zadovoljni, ko je lani minister za ekonomske odnose spremenil pravilnik o obratovalnem času prodajaln. Na tej podlagi so v Domža-

lodajalci delavce zelo grobo izkoriščajo. Konferenca je sprejela poseben sklep, v katerem obsoja ravnanje ministric Petrinove. Člani Svobodnih sindikatov iz Domžal bodo sodelovali pri akcijah, ki jih bo proti pravilniku o obratovalnem času prodajaln vodil Sindikat delavcev trgovine Slovenije.

Sindikalna zaupnica iz podjetja Induplati je vprašala, kakaj morajo letos doplačevati dohodnino za

regres iz prejšnjih let, ki so ga pretvorili v lastniške deleže. Zvedela je, da bi morali, ko so se za to odločali, bolj premisliti. Sedaj se ne da narediti nič več.

Razprava se je dotaknila tudi vprašanja sofinanciranja praznovanja 1. maja in počitnikovanja. Če območna organizacija tega sama ne bo zmogla, bodo sindikalne podružnice verjetno priskočile na pomoč.

Justi Arnuš je udeležence obvestila tudi o poteku pogajanj o novem zakonu o delovnih razmerjih. Če pri osrednjih vprašanih pogajalci ne bodo dosegli ciljev, bo treba organizirati večji protest in člani Svobodnih sindikatov iz Domžal bodo na njem množično sodelovali, tako kot so vedno dosedaj.

Jože Stegne, direktor Delavske hranilnice, je člane konference seznanil s ponudbo hranilnice, da natanjno prenesejo žiro račune (po novem zakonu se imenujejo transakcijski računi). Agencija za plačilni promet, ki sedaj vodi te račune, bo namreč sčasoma prenehala poslovati. Stegne je poudaril, da bo hranilnica cenejša kot poslovne banke, na katere je tudi mogoče prenesti to opravilo.

F. K.

NAJ SE VE ...

Koncentracije rakotvornih in/ali mutagenih snovi v zraku na delovnih mestih ne smejo presegati mejnih vrednosti, ki so določene za posamezno rakotvorno ali/in mutageno snov v prilogi pravilnika št. I. Če je posamezna snov v prilogi I označena z zvezdico, se upoštevajo prepovedi in omejitve, določene v prilogi pravilnika št. III. Kadar mejna vrednost v prilogah ni določena, je delodajalec dolžan snov zamenjati z nevarnimi ali manj nevarnimi snovmi ali pripravki.

V prilogi I je seznam 171 rakotvornih in/ali mutagenih snovi in njihovih mejnih vrednosti. V prilogi II so določeni masni odstotki rakotvornih in/ali mutagenih snovi, ki že povzročajo rakotvornost in/ali mutagenost pripravkov. V prilogi III. pa so prepovedi in omejitve proizvodnje in uporabe rakotvornih in/ali mutagenih snovi in pripravkov.

Vir: Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim in/ali mutagenim snovem (Uradni list RS, št. 38/2000), ki se bo 1. 1. 2002 začel v celoti uporabljati (prilagoditev tehnologije). Veljajo pa že člani o obveščanju delavcev in varovanju njihovega zdravja.

Humoreska

"HBDJP!" je pred dnevi pri malici v naši tovarniški menzi vzkliknil rezkar Vili. "Malo počitka se mi bo prileglo bolj kot vse bogastvo na svetu."

"Kaj pa je zopet to – HBDJP?" je povprašala Sonja iz računovodstva. "Fantje, vedno si izmišljate neke nove izraze, tako da vas sploh ne razumem!"

"Sonja, se vidi, da imaš pisarniško delo," je odgovoril mizar Tone. "Vsi, ki opravljamo fizično naporna dela v proizvodnji, vemo, da HBDJP pomeni 'hvala bogu da je petek'! To pomeni, da je pred nami vikend, ko si bomo lahko nabrali novih moči za delo v naslednjem tednu!"

"Tudi jaz vsak petek vzdihnem 'hvala bogu, da je petek'. Kdor pri delu ne stoji vsak dan osem, deset ali celo 12 ur, si sploh ne more predstavljati, kako to zdelo človeka," se je v pogovor vključil strugar Lojze. "V četrtek in petek že komaj čakam, da prideta sobota in nedelja, da si lahko malce pretegnem noge in jih postavim v vodoraven položaj."

"Fantje, ne mislite, da ženske, ki delamo v pisarnah, ne čakamo nestrpno na sobote in nedelje," je dejala Sonja. "Jaz v službi zares delam sede, zato pa sem po službi še doma deset ur na nogah. Kuhanje, pospravljanje, pranje, likanje in druga gospodinjinska dela so fizično skoraj tako naporna kot delo v proizvodnji. Zato sem ob koncu tedna tudi jaz tako utrujena, da bom odslej naprej tudi jaz vsak petek vzkliknila HBDJP!"

"Le kaj bi brez prostih vikendov?" je vzdihnila kuharica Špela. "To je še edini čas, ko se družina zbere in ko se lahko ženske posvetimo svojim otrokom. Odkrito vam povem, da čez teden otrok skoraj ne vidim! Ko grem zjutraj v službo, še spijo. Proti večeru, ko sem jaz doma, pa so oni v različnih težajih in krožkih v šoli ali na treningih, saj se vsi ukvarjajo s športom. Tako se vsa družina dejansko zbere doma samo ob nedeljah. Takrat se posvetimo eden drugemu in si povemo vse za teden dni nazaj in za teden dni naprej."

"Tudi zame je petek najlepši delovni dan v tednu, čeprav sem še praktikanca," se je v pogovor vključila Suzana. "Če ne bi bilo prostega vikenda, bi se s fantom verjetno že razšla, saj se sploh ne bi videla. Čez teden se skoraj ne vidiva, saj mora fant velikokrat delati nadure, jaz pa se moram v popoldanskem času še učiti. Če ne bi imela proste sobote in nedelje, v času trimesečne prakse ne bi videla ne staršev in ne svojega fanta."

"Ha, ha, ha! Tako je!" se je zakrohotal Vili. "Zakaj pa mislite, da jaz tako veselo vzklikam HBDJP! Slovenci smo tako pridni in tako radi delamo, da pri nas še otrok ne bi bilo, če ne bi imeli prostih nedelj! Ali ni tako, punce?"

"Ja, kdaj pa bi delali otroke, če ne ob prostih nedeljah?" je smeje odgovorila Špela. "Saj vas dedcev čez teden sploh nikoli ni doma. Če ne delate, pa se postavljate kje po kakšnih sestankih ali oštarijah in se gresite visoko politiko ali podjetništvo! Ko pridete domov, pa ste tako utrujeni, da vas potem, ko se zvrnete v posteljo, še Ciciolina ne bi zbudila!"

"Čas bi bil, da bi počasi menjali temo," je s čemernim glasom dejal skladiščnik Rudi, ki je ves pogovor poslušal sključen v dve gubi. "Saj se vendar ne moremo ves dan pogovarjati samo o tem, kaj kdo počne v nedeljo!"

"Zakaj pa ne!" je vzkliknil Lojze. "Saj vendarle nedelje za nas delavce v proizvodnji, ki opravljamo fizično naporna dela, predstavljajo edino življenje! Čez teden delamo in garamo za to, da lahko ob nedeljah in praznikih ter v času dopusta živimo! Kdor še ob nedeljah dela, na tem svetu pravzaprav sploh ne živi, samo gara!"

"Preklete nedelje!" je zarobantil Rudi. "Zdaj pa vas lepo prosim, da nehate z njimi, sicer bom znorel!"

"Ali ti nimaš rad nedelje?" smo presenečeno povprašali vsi v en glas. "Seveda ne! To je zame najhujši dan v tednu!" je nejevoljno odvrnil Rudi.

"Zakaj?" smo ponovno presenečeno povprašali vsi v en glas. "Zakaj, zakaj?" je zarobantil Rudi. "Zato, ker mora žena vse nedelje in vse praznike v letu delati, jaz pa doma kuham, pospravljam, perem in likam. Za nameček pa me otroci, ki so vsi teden praktično od jutra do večera zdoma, sprašujejo, kdaj bodo videli mamo. Očitajo mi, da sem nesposoben, ker mamici še nisem zrihtal takšne službe, da bi lahko bila ob nedeljah in praznikih doma z družino!"

"Kje, zaboga, pa dela tvoja žena?" je vprašal Vili. "Kje, kje! V trgovini!" je siknil Rudi. "Povem vam, da je v Sloveniji trenutno ni slabše službe, kot je služba trgovke v trgovini! Trgovke morajo delati vse dneve v tednu, za nameček pa še v soboto in nedeljo. Ker cele dneve stojijo na nogah in dvigujejo težka bremena, prihajajo domov tako utrujene in sitne, da družina nima nič od njih. Delo v trgovini ta čas sploh ni več služba, ampak suženjstvo. Delodajalci imajo trgovke za sužnje!"

"Potem pa naj se tvoja žena obrne na inšpekcijo za delo," je predlagal kurir Peter.

"Saj tudi inšpekcija za delo ne more nič ukreniti!" je besno vzkliknil Rudi. "Saj imamo pri nas celo pravilnik, ki dopušča obratovanje prodajaln tudi ob nedeljah in praznikih, ki so suženjstvo!"

"Ne me basat s takšnimi zgodbami!" je nejevoljno dejal Vili. "Saj je vendar lani Sindikat delavcev trgovine Slovenije z velikimi napori skupaj s sveti vseh slovenskih občin poskrbel za sprejem ustreznih občinskih odlokov, ki so ustrezno uredili obratovanje dežurnih prodajaln ob nedeljah in praznikih."

"Vse to nič več ne velja," je odvrnil Rudi. "Zdaj imamo v tej deželi nov pravilnik, ki ga je izsilila peščica vplivnih delodajalcev!"

"Kdo pa ga je sprejel?" je presenečeno povprašal Vili. "Le kdo je lahko podpisal kaj tako neumnega, kot je to, da mora 90.000 žensk v Sloveniji delati še ob nedeljah in praznikih?"

"Nov pravilnik o obratovalnem času prodajaln je izdala ministrica za gospodarstvo Tea Petrin," je pojasnil Rudi.

"Očitno ona ni izdala novega pravilnika, temveč zaposlene v trgovini, med katerimi je največ delavk!" je razburjeno dejala Špela.

"Neverjetno, da je ženska podpisala pravilnik, ki je v bistvu naperjen proti ženskam in materam v trgovini in proti slovenski družinski politiki!" je vzkliknil Vili.

"Da boste vedeli, pa vam povem še to: pravilnik, ki je naperjen proti slovenskim materam, je začel veljati ravno na materinski dan," je dejal Rudi.

"Strašno!" je zgnal z glavo Vili. "Ne morem verjeti. Pa saj je ministrica tudi ženska? Ali mislite, da doma nikoli nič ne dela in nič ne skuha, da ne razume položaja žensk!"

"Kaj bo kuhala?" je zamahnila z roko kuharica Špela. "Če bi se h kuhanju golaža spravila tako, kot se je k sprejemu novega pravilnika o odpiralnem času prodajaln, potem bi bil Tein golaž tako in tako zanič. Lepo vas prosim, kdo pa bi ga jedel in prebavil!"

"Nihče!" smo vzkliknili vsi v en glas.

"Tako je!" je odločno dejala kuharica Špela. "In še to vam povem, da bo tudi ta golaž, ki ga je skuhal z novim pravilnikom o odpiralnem času prodajaln, morala kar sama pojediti. Če meni, da ga bodo mirno pojedli in prebavili zaposleni v trgovini na čelu s svojim Sindikatом delavcev trgovine Slovenije, se krepko moti."

Iz dnevnika delavca Jožeta

Tein golaž

nih. Ali razumete: izkoriščanje trgovk in trgovcev pri nas je zakonito!"

"Ne me basat s takšnimi zgodbami!" je nejevoljno dejal Vili. "Saj je vendar lani Sindikat delavcev trgovine Slovenije z velikimi napori skupaj s sveti vseh slovenskih občin poskrbel za sprejem ustreznih občinskih odlokov, ki so ustrezno uredili obratovanje dežurnih prodajaln ob nedeljah in praznikih."

"Vse to nič več ne velja," je odvrnil Rudi. "Zdaj imamo v tej deželi nov pravilnik, ki ga je izsilila peščica vplivnih delodajalcev!"

"Kdo pa ga je sprejel?" je presenečeno povprašal Vili. "Le kdo je lahko podpisal kaj tako neumnega, kot je to, da mora 90.000 žensk v Sloveniji delati še ob nedeljah in praznikih?"

"Nov pravilnik o obratovalnem času prodajaln je izdala ministrica za gospodarstvo Tea Petrin," je pojasnil Rudi.

"Očitno ona ni izdala novega pravilnika, temveč zaposlene v trgovini, med katerimi je največ delavk!" je razburjeno dejala Špela.

"Neverjetno, da je ženska podpisala pravilnik, ki je v bistvu naperjen proti ženskam in materam v trgovini in proti slovenski družinski politiki!" je vzkliknil Vili.

"Da boste vedeli, pa vam povem še to: pravilnik, ki je naperjen proti slovenskim materam, je začel veljati ravno na materinski dan," je dejal Rudi.

"Strašno!" je zgnal z glavo Vili. "Ne morem verjeti. Pa saj je ministrica tudi ženska? Ali mislite, da doma nikoli nič ne dela in nič ne skuha, da ne razume položaja žensk!"

"Nihče!" smo vzkliknili vsi v en glas.

"Tako je!" je odločno dejala kuharica Špela. "In še to vam povem, da bo tudi ta golaž, ki ga je skuhal z novim pravilnikom o odpiralnem času prodajaln, morala kar sama pojediti. Če meni, da ga bodo mirno pojedli in prebavili zaposleni v trgovini na čelu s svojim Sindikatом delavcev trgovine Slovenije, se krepko moti."

Novodobni podjetnik

"S čim se kaj ukvarjaš zadnje čase?"

"Avtomobile prodajam."

"Kako ti gre?"

"Odlično. Svojega in ženinega sem že prodal!"

Nabriti vajenec

"Joj, čevlji so mi tako všeč, da bi jih takoj kupil, če ne bi imel v denarnici samo 4000 tolarjev. Če mi čevlje zaupate, vam preostanek prinesem takoj jutri zjutraj," je kupec dejal trgovskemu vajencu.

"Dobro, dobro, kar vzemite jih!"

Ko je kupec s čevlji odšel, se je poslovođa ujezil na vajenca: "Drugič moraš biti bolj previden! Kako pa veš, da ti bo jutri zares prinesel manjkajoči denar?"

"Zato, ker sem mu dal v škatlo dva leva čevlja!"

Neotesanci

Kupec na tržnici pretipa vse kure, nato pa odide, ne da bi katero kupil.

"Ali vidite, kako je to hudo. Vsak kupec vse pretipa, vzame pa nič!"

"Oh, saj vem, kako je to!"

"Ste tudi vi trgovec?"

"Ne, ne, samo doma imam dve hčerki!"

Odvetniška

Resnica

Sodnik opozori pričo, da je pod prisego in moral govoriti resnico. Z vsak primer jo vpraša, kaj se bo zgodilo, če bo lagala.

Ta izstrelil: "Tožbo bomo dobili!"

Kaj je hujše

Janez po dolgih letih sreča nekdanjega sošolca in ga vpraša, kaj počne.

"Zadnje leto sem odvetnik, vendar tega nikar ne povej moji mami, ki misli, da še vedno prepradajam droge in posredujem dobre ženske."

Na Ptujju se pripravljajo na volitve delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu

Območna organizacija ZSSS na Ptujju je konec minulega tedna pripravila posvetovanje sindikalnih zaupnikov o uresničevanju novega zakona o varnosti in zdravju pri delu. Sodeloval je tudi izvršni sekretar ZSSS Milan Utroša, ki je govoril zlasti o nalogah sindikatov pri volitvah zaupnika za varnost in zdravje pri delu. Iz njegovega izvajanja povzemamo: Najprej se mora sestati izvršni odbor sindikata, ki sprejme sklep o sklicu zbora delavcev in predlog sklepa o razpisu volitev. Nato se sestanejo sindikalne skupine, na katerih sindikalni zaupniki članke seznanijo o zboru in volitvah. Ko zbor delavcev sprejme sklep o razpisu volitev, steče kandidacijski postopek, v katerega se mora aktivno vključiti tudi sindikat. Ta evidentira kandidate in jih predloži volilni komisiji najmanj 21 dni pred volitvami. Skrajni rok za izvolitev delavskih zaupnikov za varnost in zdravje pri delu je 27. julij letos, zato velja z aktivnostmi pohiteti. V podjetjih, kjer imajo svete delavcev, jim bo veliko lažje, saj se mora sestati samo svet delavcev in enega izmed svojih članov pooblastiti za vprašanja varnosti in zdravja pri delu. Kakor je dejal Utroša, mora delodajalec delavcem ali njihovim predstavnikom omogočiti, da sodelujejo pri obravnavi vseh vprašanj, ki zadevajo zagotavljanje varnega in zdravega dela. Te naloge opravlja svet delavcev v skladu s predpisi, ki urejajo sodelovanje delavcev pri upravljanju. Delodajalec mo-

ra svetu delavcev in sindikatov posredovati izjavo o varnosti, poročilo o stanju varnosti in zdravja pri delu ter o izvedbenih varnostnih ukrepih. Delodajalec se mora s svetom delavcev posvetovati o vsakem ukrepu, ki vpliva na varnost in zdravje pri delu, o izbiri strokovnega delavca in pooblaščenega zdravniška, o izjavi o varnosti ter o obveščanju delavcev. Pri delodajalcu, kjer ni organiziranega sveta delavcev, pa opravlja te naloge delavski zaupnik za varnost in zdravje pri delu, ki mu mora delodajalec omogočiti takšen način dela in pravice, kot veljajo za svet delavcev. Ker imajo delavski zaupniki torej velike pristojnosti, bo za delavce zelo pomembno, kdo bo to dolžnost opravljal in koliko se bo zavedal svoje odgovornosti do delavcev.

Udeleženci posvetovanja so menili, da bo novi zakon prispeval k večji varnosti in zdravju pri delu, saj upošteva evropska merila in standarde. Zakon pa sam po sebi ne bo spremenil razmer, veliko je odvisno od tega, ali bodo pristojni organi resnično bedeli nad njegovim uresničevanjem. Mnogi so izrazili bojazen, da je bil pri nas zakon sprejet samo za to, da so ga naši pogajalci lahko pokazali v Bruslju – v Sloveniji pa bo še dolgo samo črka na papirju. Hkrati pa so poudarili, da je tudi od sindikatov, še zlasti pa od bodočih delavskih zaupnikov, v veliki meri odvisno, kako se bo zakon uresničeval.

T. K.

Udeleženci posvetovanja se bojijo, da bo dober zakon o varnosti in zdravju pri delu (pre) dolgo ostal samo mrtva črka na papirju.

Razpis seminarja

Vpliv zakona o finančnem poslovanju na podjetja

Seminar bo v četrtek, 19. aprila, od 9.00 do 16.45 ure v Domu sindikatov, Ljubljana, Dalmatinova 4, soba 16/I. Program priporočamo delavskim predstavnikom v nadzornih svetih gospodarskih družb, članom svetov delavcev in sindikalnim predstavnikom na vseh ravneh sindikalne organiziranosti. Pogoji za udeležbo je članstvo v enem od sindikatov dejavnosti, ki so združeni v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije.

PROGRAM:

Zakon o finančnem poslovanju in naloge sindikatov

Izvajalec: **Brane Mišič**, izvršni sekretar v ZSSS

Določbe zakona o finančnem poslovanju

- Likvidnost, solventnost, kapitalna ustreznost**
- Ukrepi za zagotavljanje plačilne sposobnosti (kratkoročni, dolgoročni)**
- Ugotavljanje povprečnega tveganja**
- Ukrepi za zagotavljanje kapitalne ustreznosti**
- Odgovornost članov uprav in nadzornih svetov**

– **Delavnica:** naredimo osnutek pravilnika o finančnem poslovanju za domače podjetje

Izvajalka: **mag. Cvetka Peršak**, strokovnjakinja za finančno računovodsko področje v gospodarskih družbah in svetovalka za malo gospodarstvo, finančna izvedenka, cenilka podjetij

Prijave na izpolnjeni prijavnici pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Ljubljana, Dalmatinova 4, najkasneje do 12. aprila. Seminar bomo izvedli, če bo 18 prijav. Če bo prijav več, bomo preostale prijavitelje uvrstili na naslednji seminar. Cena seminarja je 15.000 tolarjev za posameznega udeleženca (v ceno je vključeno strokovno gradivo in osvežilni napitki). Prijavnici priložite potrdilo o plačilu kotizacije. Kotizacijo nakažite na žiro račun Zveze svobodnih sindikatov Slovenije št. 50101-678-47511. Na virmanu pod namen nakazila pripišite "Seminar VII., sklic na številko 25".

Vanda Rešeta, vodja izobraževanja pri ZSSS

Inštitut za delo pri Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani organizira v četrtek, 5. aprila, posvet

IZDELAVA "IZJAVE O VARNOSTI"

27. 7. 2001 je rok, do katerega mora vsak delodajalec izdelati in sprejeti "izjavo o varnosti" po 14. členu Zakona o varnosti in zdravju pri delu. In kakšno vlogo imajo pri tej in drugih delodajalčevih obveznostih predstavniki delavcev?

Predavatelji:

- Borut Brezovar**, glavni inšpektor za delo, Inšpektorat RS za delo
- mag. Milan Srna**, direktor Urada RS za varnost in zdravje pri delu
- mag. Rajko Bakovnik**, vodja CPM in namestnik sekretarja združenja svetov delavcev slovenskih podjetij

Prijave in informacije: Inštitut za delo, Poljanski nasip 2, Ljubljana, tel.: 01 4203164, faks: 014203165, e-pošta: Inst.delo@uni-lj.si

